

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta Pedagogická
Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Národnostní menšiny v České republice

Vypracoval: Tereza Zuntová
Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Fantyš

České Budějovice 2013

Jméno a příjmení autora: Tereza Zuntová

Název bakalářské práce v češtině: Národnostní menšiny v České republice

Název bakalářské práce v angličtině: The National Minorities in the Czech Republic

Studijní obor (směr): Učitelství pro 2. stupeň ZŠ se zaměřením na vzdělání (zeměpis se zaměřením na vzdělání, společenské vědy se zaměřením na vzdělání.)

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Tomáš Fantyš

Rok obhajoby: 2013

Anotace v češtině:

Bakalářská práce zpracovaná na téma Národnostní menšiny v České republice je rozdělena na dvě komplementární části. V teoretické části najdeme zmapovaný vývoj zastoupení jednotlivých národnostních menšin na území státu od vzniku Československého státu v roce 1918 po současnost, která je následně v teoretické části popisována detailněji. Problematika je podložena nejen odbornou literaturou, ale i statistickými údaji a již provedenými výzkumy zabývající se daným tématem. Práce se soustřeďuje na život menšin na území státu, na jejich kulturní stránku života a dále na úroveň integrace do majoritní společnosti. V praktické části najdeme samotný výzkum, který je zaměřen na majoritní společnost a jejího pohledu na soužití jí samotné s národnostními menšinami. Výzkum je prováděn formou dotazníku.

Anotace v angličtině:

This thesis is concerned with The National Minorities in the Czech Republic and is divided into two complementary parts. In the theoretical part we can find mapped development of representation of a particular national minority in the territory of the nation since the formation of Czechoslovakia nation in 1918 till the presence that is subsequently described in details in the theoretical part. The issue is based not only on the professional literature, but on the statistic data and already done

research concerning the certain topic as well. The study focuses on the living of the minorities in the territory of the country, on their cultural life and further on the quality of the integration into the majority society. The second part of the thesis is the practical part and it deals with the whole research that focuses on the major society and its point of view of cohabitation with the national minorities. The research is performed by the questionnaire.

Klíčová slova v češtině:

Multikulturalismus, národnostní menšina, migrace, integrace

Klíčová slova v angličtině:

Multiculturalism, ethnic minority, migration, integration

Prohlášení:

Prohlašuji tímto, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Tomáše Fantyše a uvedl v seznamu literatury veškerou použitou literaturu a další zdroje.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 28. 6. 2013

Tereza Zuntová

Poděkování:

Ráda bych vyjádřila poděkování vedoucímu práce Mgr. Tomáši Fantyšovi za podporu při psaní této práce. Následně bych věnovala poděkování všem respondentům, kteří vyplnili dotazník, který sloužil jako podklad výzkumu této bakalářské práce.

OBSAH:

1. Úvod.....	7
2. Rozbor literatury.....	9
3. Vymezení pojmů.....	12
3. 1. Multikulturalismus.....	12
3. 2. Národnostní menšina.....	12
3. 3. Etnocentrismus.....	13
3. 4. Etnikum (etnická skupina).....	13
3. 5. Migrace.....	13
3. 6. Imigrant.....	14
3. 7. Integrace.....	14
3. 8. Multikulturní výchova.....	14
4. Národnostní menšiny na území České republiky od dob jejího vzniku.....	15
4. 1. První republika.....	15
4. 2. Období 2. sv. války.....	18
4. 3. Období komunistického režimu.....	19
4. 4. Po sametové revoluci.....	21
5. Národnostní složení v České republice v současnosti.....	22
5. 1. Slovenská národnostní menšina.....	23
5. 2. Ukrajinská národnostní menšina.....	24
5. 3. Polská národnostní menšina.....	26
5. 4. Německá národnostní menšina.....	27
5. 5. Romská národnostní menšina.....	29
5. 6. Vietnamská národnostní menšina.....	32
6. Multikulturní výchova v ČR.....	36
7. Praktická část.....	37
7. 1. Metodika.....	37
7. 2. Výzkumný vzorek.....	38
7. 3. Hypotézy.....	38
7. 4. Výsledky výzkumu.....	39

7. 5. Shrnutí.....	44
8. Závěr.....	46
9. Seznam zdrojů.....	48
10. Seznam tabulek.....	52
11. Seznam grafů.....	52
12. Přílohy.....	54

1. Úvod

Multikulturalismus a migrace jako taková jsou jevy, které se v souvislosti s lidmi a nejen s nimi objevují už v pravěku. Lidé se neustále již od pradávna přemisťovali z různých důvodů. Zatímco v pravěku se jednalo v rámci přemisťování zejména o uspokojování základních lidských potřeb jako je hledání potravy, ochrana před nepříznivými klimatickými podmínkami a přírodními katastrofami nebo již v té době docházelo k míšení rodů za účelem uzavření manželství, v dnešní době se začínají objevovat jiné faktory, které pobízejí lidi k přesunu ze svého teritoria. Nechceme tím ovšem říci, že dřívější pobídky byly zcela zažehnány, promítají se jistým způsobem i do nynějšího světa, i když v trochu modifikované verzi.

Multikulturalismus je tématem velice aktuálním. Dle mého názoru je střetávání kultur v moderní společnosti naprosto nezanedbatelným jevem. Vlivem globalizace moderního světa dochází totiž ke střetávání odlišných kultur dnes a denně a to i z úplně odlišných koutů světa. Mezi takovéto příležitosti střetu spadá například mezinárodní obchod, politické návštěvy, stáže v zahraničí nebo obyčejná dovolená.

Na světě můžeme zaznamenat existenci mnohých kultur a národů. Některé jsou si podobné a jiné jsou zase diametrálně rozdílné. Každá z nich je ovšem jedinečná a vyznačuje se svou společnou historií, jazykem a zvyky. Některé z nich jsou primitivní a snaží se vždy svým chováním uspokojovat základní potřeby jako pračlověk, jiné jsou zase například na poli ekonomickém velice vyspělé a pozvedávají ekonomiku celého světa. Člověk jako tvor společenský se většinou dobrovolně dostává do kontaktu s lidmi z cizí kultury ať už je to za účelem zjištěným, jako je například uzavření nějakého výhodného kontraktu nebo nabídky zajímavé práce, tak jen z pouhé zvědavosti a touhy po pochopení světa a života jiných lidí z odlišného prostředí. Střet kultur a jejich míšení s sebou přináší jak pozitivní tak negativní vlivy. Ačkoliv si díky multikulturalismu rozšiřujeme obzory a poznáváme novou kuchyni, nové styly oblékání, nové druhy zábavy, památky a vůbec styly života, nesmíme zapomenout ani na jevy spíše negativní. Každá kultura si svou jedinečnost a odlišnost touží prosadit. Každá ale v odlišném měřítku. V tom momentě může

v krajních případech dojít k etnocentrismu nebo přílišnému nacionalismu. Tyto odnože sebeprosazování vlastní kultury s sebou mohou přinášet netoleranci k ostatním kulturám a následným konfliktům mezi nimi, které mohou být vyhoceny až v různě nebezpečné útoky nebo války.

Těmto konfliktům lze ale předcházet poznáním kultur a hlavně pochopením jejich hodnot a postojů. V takovém případě se ale člověk musí snažit být tolerantní a jít vstříc novým zážitkům.

Ve své bakalářské práci se chci soustřeďovat na národnostní menšiny, které se vyskytují v České republice. V mém zájmu je vymezit nejpočetnější skupiny v naší společnosti a detailně se na ně zaměřit na jejich zvyky, hodnoty, způsob života a ve zkratce chci zohlednit jejich historii. Tyto skutečnosti se budu snažit osvětlit v rámci teoretické části mé práce, která bude provázena množstvím odborné literatury, která se týká daného tématu. Mým hlavním zájmem je ale vlastní začlenění minoritní společnosti do společnosti většiny, zejména pak pohled zástupců majoritní společnosti na tuto integraci. Zajímá mě, jak často se lidé většinové společnosti setkávají s minoritou a jaké k nim chovají vztahy a jak vnímají jednotlivé skupiny národnostních menšin. Tyto informace budu získávat výzkumem, který bude probíhat formou dotazníku. Výzkumu se budu věnovat následně v praktické části mé práce.

2. Rozbor literatury

Ve své práci se budu, jak již bylo zmíněno zaměřovat na národnostní menšiny v České republice. Proto v této kapitole chci stručně nastínit tuto problematiku pomocí literatury, ve které jsem hledala inspiraci pro svou teoretickou část práce.

Šišková (2001) vysvětluje základní pojmy, které si dokážeme spojit problematikou multikulturalismu a migrace. Ve sborníku „Menšiny a migranti v České republice“ se zaměřuje na migraci samotnou v první části. Jaké jsou její příčiny tohoto procesu, jak se přistěhovalci začleňují do majoritní společnosti dané země. V další části sborníku se věnuje jednotlivým minoritám, které se vyskytují na území České republiky. Snaží se poukázat na jejich kulturu, na jejich jazyk, zvyky, tradice a historii. V poslední části publikace se soustřeďuje především na minoritní společnost Romů na území České republiky. Zde jde autorce hlavně o pochopení jejich kultury a hlavně o pochopení priorit. Zaměřuje se na integraci dané skupiny do společnosti, ve které se ocitají. Dále se zabývá i jistými socio-patologickými jevy jako je například kriminalita.

Většina publikací se věnuje konkrétním národnostním menšinám na našem území jako třeba Barša (1999), který se zaměřuje na objasnění základních faktů, které jsou spojeny s pojmem multikulturalismus. V knize „Politická teorie multikulturalismu“ vysvětluje, jak se jednotlivé národnostní menšiny začleňují do společností s odlišnými politickými přístupy a jinými tradicemi. Jako příklad udává velice multikulturní USA, ale nezapomíná ani na západní Evropu. Pro mou práci jsou důležité zejména kapitoly, které se věnují České republice a problematice romské národnostní menšiny.

Romskou národnostní menšinou se zabývá i Říčan (1998), který se zaměřuje nejen na současné problémy romské populace, ale věnuje se i původním kořenům tohoto etnika. Dále zde uvádí problematiku zařazení romských dětí do škol a jejich vzdělání. Říčan zde řeší způsoby, jak s romskou menšinou vycházet a žít vedle nich.

I Kaleja a Knejp (2009) vytvořili publikaci, která řeší výskyt romského obyvatelstva v republice od dob 2. sv. války po současnost. V knize se snaží

vyličít romskou kulturu a následně i vzdělávání romských žáků.

Nejen České republice, ale i ostatním zemím s romským obyvatelstvem se věnují Balvin, Kwadrans (2010). Soustředí se na situaci Romské minority na území České republiky, Slovenska, Polska a Maďarska. Nejprve se v publikaci vyjadřují výhradně k životu Romů na území Polska, následně pak Maďarska a v neposlední řadě České republiky a Slovenska, jejichž stav autoři dosti připodobňují. Středem zájmu se pro stala například ekonomická situace a sociální integrace do majoritní společnosti. V rámci České republiky v publikaci píšou o stresorech a stresových reakcích, následně se zabývají sociální péčí, která je Romům poskytována. Jedna z podkapitol je věnovaná i vzdělání zástupců romské komunity. Zejména je soustředěna na vzdělání dětí a na to, jak jsou děti například testované a jaký vliv na ně má předškolní vzdělání. V příloze publikace se autoři zabývají i romským jazykem a neopomněli se vyjádřit i k advokátnímu systému této komunity. Pro mou práci budou však nejvíce přínosné kapitoly, které se týkají hlavně České republiky.

Ostatním národnostním menšinám se věnuje z hlediska zdravotně sociálních aspektů života Vacková a kol. (2012). Cílové skupiny jsou zejména Ukrajinci, Vietnamci a Mongolové, kteří se vyskytují na území České republiky. Většinou se zajímá o kvalitu zdraví a života u jednotlivých skupin. Zkoumá, jaký mají zástupci minority sklon například ke kouření nebo alkoholismu. Dále například řeší i problematiku pracovního nasazení a téma nezaměstnanosti u těchto lidí. Autorka neopomněla stručně, ale jasně vysvětlit základní pojmy, které se týkají daného tématu. V závěru knihy se Vacková zabývá systémem zdravotní péče v České republice, který se vztahuje právě na imigranty. V příloze pak můžeme najít dotazník, který se věnuje těmto tématům.

V širším a spíše statistickém kontextu řeší národnostní menšiny Šatava (1994). Ve své knize se zabývá národnostními menšinami v rámci celé Evropy. V této encyklopedické příručce se nejdříve soustředí na etnické skupiny samotné a to čím se určují. Řídí se mnoha aspekty a to například jazykem, barvou pleti, tradicemi nebo místem výskytu. Šatava se snaží na základě údajů, například ze sčítání lidu aj., vykreslit situaci jednotlivých států Evropy. Pro

mou práci je však nejdůležitější kapitola věnovaná České republice. Jedná se o starší publikaci, takže se v případě České republiky vyjadřuje stále jako k Československu. Středem autorova zájmu je mimo jiné způsob začlenění národnostní menšiny do majoritní společnosti. Píše zde také o prosazování kultury minoritní skupiny jako je například divadlo, rozhlas, nebo periodika. Na základě údajů ze Sčítání lidu z roku 1991 vypisuje autor i procentuální výskyt zástupců jednotlivých minoritních skupin na území našeho státu.

K problematice multikulturalismu se vyjadřuje také Kosová (2009). Ve své diplomové práci řeší multikulturalismus z hlediska globalizace. Nastiňuje různé stránky rozdílnosti mezi etnickými skupinami. Vykresluje i reálné problémy, které se v rámci multikulturní společnosti mohou objevit. Dále vyjadřuje návrh řešení těchto problémů v různých zemích světa s ohledem na jejich politický systém.

V poslední řadě Kajanová a kol. (2009) se zabývají národnostním složením České republiky a řeší otázky sociální práce s etnickými a menšinovými skupinami, kde poukazuje na romské obyvatelstvo zejména. V případě této práce je však klíčová kapitola o multikulturní výchově.

3. Vymezení pojmů

Nejprve se pokusím pomocí definic vysvětlit jednotlivé pojmy, které souvisejí s tématem národnostních menšin. To usnadní práci a používání těchto slov v rámci práce

3.1. Multikulturalismus

Je veřejné a politické zohledňování různých potřeb etnických menšin, vytváření respektu a přátelského prostředí pro tyti menšiny, prosazování názoru, že etnická rozmanitost je obohacením společnosti. Práva a povinnosti těchto skupin však musí být v souladu se zákonem. Multikulturalismus jako takový s sebou však přináší i negativní dopady na společnost, kdy dochází k tříštění.¹

3.2. Národnostní menšina

Je společenství osob, které mají státní občanství státu, ve kterém žijí a projevují vůli být považováni za národnostní menšinu. Mají odlišné kulturní a etnické zvyklosti, mají zájem o jejich uchování a rozvíjení a současně mají vztah k většinové společnosti. Národnostní menšiny jsou definovány zákonem 273/2001.²

3.3. Etnocentrismus

Pojem etnocentrismus představuje tendenci posuzovat odlišné kultury, jejich zvyky, tradice a hodnoty z perspektivy kultury vlastní. Jinými slovy řečeno, nositelé všech kultur jsou přesvědčeni, že jediné normy, obyčeje a pravidla jejich kultury jsou správné, platné a pravdivé. Taková perspektiva je

1 MATOUŠEK, O. Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.

2 MATOUŠEK, O. Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.

však k nositelům odlišných kultur výrazně netolerantní, neboť jiné kultury jsou posuzovány podle kritérií, která jim nejsou vlastní, a proto jim většinou nevyhovují. Navíc je takový pohled na jiné kultury hodnotově zatížený, takže ostatní kultury nejsou chápány pouze jako jiné, ale rovnou jako horší než kultura vlastní.³

3.4. Etnikum (etnická skupina)

Pojem etnikum se užívá k členění lidstva na skupiny pomocí kulturně vyjádřených totožností a odlišností jejich členů. Etnicitu lze určovat podle zjevných komponentů (jazyk, rasa, kultura, soc. struktura) a komponentů subjektivních (etnická identita). Při studiu etnicity se lze zaměřit buď na kulturní obsah etnické skupiny, nebo na vzájemné vztahy mezi etniky. Etnikum tedy není jednotkou reálnou, ale jednotkou pomyslnou a konstruovanou. Na základě tzv. etnicity se členové etnické skupiny buď sami vědomě odlišují od členů jiných etnických skupin, nebo jsou jako odlišní identifikováni. Důležitým prvkem je symbolicky vyjádřená sounáležitost a odlišnost („my - oni“). Historicky dochází k procesu vydělování etnických skupin (etnogenezi), nebo naopak k jejich asimilaci v důsledku vzájemných a trvalých kulturních kontaktů odlišných etnických skupin. V moderní společnosti vyvolává tyto procesy především industrializace, urbanizace a migrace.⁴

3.5. Migrace

Migrací je označován proces prostorového přemísťování osob přes hranice, spojený se změnou místa bydliště na dobu kratší či delší, případně natrvalo. Podle směru migrace se rozeznává emigrace (vystěhovalectvím) a imigrace (přistěhovalectvím). Každý individuální pohyb nabývá ovšem obou těchto forem – z jedné oblasti se emigruje, a do druhé se imigruje, pokud je

³ www.varianty.cz

⁴ www.varianty.cz

nám parametrem stěhující se člověk.⁵

3.6. Imigrant

Imigrant je cizinec, přicházející do země za účelem pobytu dlouhodobějšího charakteru⁶

3.7. Integrace

Je proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva. Jedná se o komplexní jev, který je přirozeným důsledkem migrace a který má své politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty.⁷

3.8. Multikulturní výchova

Můžeme vysvětlit jako praktickou edukační činnost, výchovu k toleranci, ve smyslu předávání informací o odlišných kulturách v rámci edukační a osvětové praxe s cílem překonání předsudků, stereotypů a etnocentrických postojů k pochopení a ocenění jiných kultur.⁸

5 www.epolis.cz

6 www.mvcr.cz

7 www.mvcr.cz

8 KAJANOVÁ, A. Multikulturní výchova (vzdělávání). In: Sociální práce s etnickými a menšinovými skupinami: Etnické, marginální a rizikové skupiny. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2009, s. 71-75. ISBN 978-80-7394-181-9.

4. Národnostní menšiny na území České republiky od dob jejího vzniku

V první teoretické kapitole své práce bych se ráda zaměřila na početnost a různorodost minoritních společností na území České republiky v jednotlivých etapách od dob jejího vzniku až do dnešní doby. Každá podkapitola by se měla zaměřovat na práva a postavení národnostních menšin na území naší země.

4.1. První republika

Dne 28. října roku 1918 byla vyhlášena Československá republika. Stát se rozkládal na území dnešní České republiky a Slovenské republiky. V době vzniku tohoto státu nebyl nijak zvláště upraven zákon, který určoval práva národnostních menšin, protože i nadále platil zákon z roku 1867 (z. č. 142/1867), který upravoval práva národních kmenů. Jak se zprvu zdálo, nových úprav nebylo zapotřebí. Sporem se však později stalo postavení Slováků ve státě. Slovenský národ měl pocit méněcennosti vůči českému obyvatelstvu. Jednalo se o spory, jak v oblasti správní, jako je zastoupení členů jednotlivých národů ve veřejné správě, tak o spory v oblasti například náboženského života.

Největším skupinou jiného národa než českého tvořilo opravdu slovenské obyvatelstvo, ale vzhledem k ústavnímu zákonu jsme měli být považováni za národ jednotný, proto nebyla slovenská skupina škatulkována jako národnostní menšina. Jako národnostní menšinu v tomto ohledu můžeme považovat například skupinu německou, maďarskou, rusínkou a polskou.

Německá národnostní menšina byla za území Československa zastoupena v roce 1921 3 123 568 obyvateli, což činilo zhruba 23% z celkového počtu obyvatel, který byl v tomto roce 13 374 364. Tato národnostní menšina se vyskytovala zejména na území Čech, Moravy a Slezska, jednalo se o tzv. sudetské Němce. Ačkoliv bylo zastoupení německé menšiny na Slovensku o poznání menší, vyskytovaly se v oblasti Bratislavy, středního

Slovenska a na Spiši. Několik tisíců obyvatel této menšiny žilo i na Podkarpatské Rusi, která v době První republiky spadala pod Československý stát. Situace, která probíhala při vzniku nového státu, nebyla nijak růžová. Čeští i moravští Němci se dlouhou dobu odmítali začlenit do státu Československého a doufali, že zůstanou součástí Rakouska a následně se připojí k Německu. Průběh tohoto problému nabral ale jiné obrátky a v říjnu roku 1918 byly vyhlášeny čtyři samosprávné regiony: Sudetenland (centrum Opava), Deutschböhmen (centrum Liberec), Böhmerwaldgau (centrum Prachatice) a Deutschsüdmähren (centrum Znojmo). Sudetští Němci i nadále věřili, že na mírové konferenci v Paříži dosáhnou svého a dostanou právo na sebeurčení. K definitivnímu začlenění německých regionů došlo po uzavření smlouvy s Rakouskem v září roku 1919.

V pořadí druhou nejpočetnější skupinu na území nově vzniklého státu tvořilo maďarské obyvatelstvo. Jako Maďar se při sčítání lidu v roce 1921 cítilo 745 413 lidí. Zatímco Německá menšina se objevovala spíše v oblasti Čech, Moravy a Slezska, Maďaři nacházeli své domovy na Slovensku a také na Podkarpatské Rusi. V problematice začlenění do Československého státu můžeme zmínit, že ani Maďarská menšina nesouhlasila se vznikem nového státu. V této otázce však hlavní iniciativu převzala národnost Německá. Maďaři se vzhledem k odlišnosti jak politickým, historickým, jazykovým a kulturním rozhodně necítili jako součást státu, kde vládne většina naprosto cizích zvyklostí a proto se také snažili podniknout kroky, které by vzniku státu zabránily. Na rozdíl od Němců, jak již bylo zmíněno, nebyly důsledky jejich činů tak důrazné.

U Rusínské národnostní menšiny se problémy vyskytovaly jen v otázkách státní správy, kdy se objevovaly požadavky na autonomii a vyřešení bariéry, která vyvstávala v problematice jazykové. Jako obyvatelé odlehlé části státu měli zájem o upravení hranic se Slovenskem, protože jejich národ nebyl uznán jako rovnocenný s českými a slovenskými obyvateli. Státní správa zde byla zastoupena úředníky z Čech a Slovenska, což pro Rusíny nebyla vyhovující situace. Požadovali v těchto otázkách zastoupení vlastních úředníků, kteří měli přehled o problémech, které se týkaly již zmiňovaného

území Podkarpatské Rusi. Pro odlehlost nebyly situace pro české úředníky tolik akutní. V roce 1925 si Rusíni vymohli post státního národa, ačkoliv i tato pozice s sebou přinášela problémy, které česká a slovenská společnost těžko řešila. V roce 1921 při sčítání žilo na území Československého státu téměř půl milionů Rusínů, při čemž se většina zdržovala na Podkarpatské Rusi. Menší zastoupení národnostní menšiny pak bydlelo na převážně na severovýchodním Slovensku.

Otázka Polské národnostní menšiny se důrazněji vyřešila až v roce 1920, kdy si Československý stát a Polská republika rozdělily sporná území Těšínska. Do státní správy se Poláci dostali v roce 1925, ale přesto vyvstávaly problémy týkající se sčítání lidu, školství a dalších okolností v životě každého občana.⁹

V období první republiky vycházely na povrch problémy, které byly spojovány s kočovnými rodinami romské menšiny. Tato doba se vykazovala jistou multikulturalitou a velmi demokratickým přístupem vlády. I přesto se však vyskytovaly jisté zákony a paragrafy, které omezovaly základní lidská práva, a jednalo se právě o případy romské menšiny. Československým politikům šlo hlavně o kulturní rozvoj a bezproblémový chod státu a podle všeho jim tuto vizi kočovný způsob života narušoval. Proto vláda vydala několik nařízení o tom, že se v Československé republice nesmí kočovat a neustále se přesidlovat z místa na místo. S tím bylo spojeno i následné obývání bytů a zařízení pracovních míst pro takto žijící občany. Kočovníci byli evidováni a byla vedena kartotéka o jejich přesunech.¹⁰

Ačkoliv byl státní systém založen na podpoře a ochraně národnostních menšin, nabízela však poměrně volné pole působení jednotlivým úředníkům, u kterých pak zaleželo zejména na charakteru daného člověka a na ochotě vzniklou situaci řešit. Je pravdou, že se vznikem nového státu vyvstávaly problémy, které bylo potřeba řešit a ne vždy bylo obyvatelům vyhověno v celé míře, zejména pak ve výše uvedeném případě Romů, i přesto však můžeme

9 www.mzv.cz

10 BARŠA, Pavel. Politická teorie multikulturalismu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-85959-47-X.

Československý stát považovat za nejdemokratičtější společenství ve středovýchodním evropském bloku.¹¹

4.2. Období 2. sv. války

Situace v Československém státu se pomalu ale jistě začala měnit vzhledem k okolnostem, které vznikaly za hranicemi. Největší vliv na dění měl však nástup Adolfa Hitlera na politickou půdu v sousedním Německu. Události z roku 1938 způsobily ve státě nejistoty a neklid obyvatelstva. Dne 29. září roku 1938 byla podepsána tzv. Mnichovská dohoda, která zajišťovala A. Hitlerovi získání pohraničních oblastí Sudet ve státě, kde se vyskytovalo německé obyvatelstvo. Československému státu nezbylo nic jiného, než se těchto území vzdát. Pro Hitlera zisk Sudet znamenal, ale mnohem více, než si českoslovenští obyvatelé dokázali představit. Po přijetí mnichovské dohody se začalo v těchto územích s tzv. „odsunem Čechů“. Ti se společně s Židy a antifašistickými Němci stahovali do vnitrozemí Československého státu. Lidé, kteří zastávali posty na úřadech a v jiných důležitých institucích o práci přišli, pokud se nechtěli stát součástí Německa. Obyvatelé měli možnost výběru. Mohli ve svých domovech zůstat, ale tím pádem získali říšské občanství.¹² V té době se v Sudetách rušili české školy a další instituce a téměř se nesměla používat čeština a probíhala konfiskace zemědělského majetku. Československé obyvatelstvo ztrácelo „kontrolu“ nad tímto územím a stalo se zde pouhou menšinou, téměř bez práv. Po získání Sudet už byla jen otázka času, než si A. Hitler začne klást nároky i na zbytek Československa. Situace se vyhroutil 15. března roku 1939, kdy na území „okleštěného“ státu vtrhly vojenské říšské jednotky a začaly zabírat zbytek našeho území.

V době světové války byla situace národností menšin dosti nejasná, vzhledem k neustálému přemísťování obyvatelstva a následnému vyvražďování některých etnických skupin, jako byli Židi, Romové, Poláci a další. V této době ani neprobíhala žádná sčítání lidu, protože to zkrátka nebylo možné.

11 www.mzv.cz

12 www.i-noviny.cz

Situace se ale výrazně změnila po událostech na konci dubna a na začátku května roku 1945, kdy se Německo pod nátlakem Spojenců a Rudé armády rozhodlo kapitulovat. S těmi to změnami nastala další vlna nepokojů ve státě. Československé obyvatelstvo bylo rozčilené chováním a postoji Němců v době války a odplata na sebe nenechala dlouho čekat. Dnem 2. srpna 1945 byl odsun Německého obyvatelstva ze Sudet a Československého státu obecně oficiálně schválen. Následně se strhla vlna tzv. „divokého odsunu“, kdy se českoslovenští obyvatelé chovali k německým stejně, jako oni se chovali k Čechům za války. Události nebyly nijak líbivé. V roce 1947 následovala ještě dodatečná vlna odsunu, která přinutila opustit svůj domov téměř 80 000 obyvatel.

Do tohoto období se Československá republika mohla považovat za heterogenní stát v rámci Evropy, protože Německá národnost zde měla opravdu velké zastoupení. Avšak následný odsun tohoto obyvatelstva již natrvalo umístila republiku jako stát víceméně homogenní. Celkem v této krušné době opustilo stát téměř 3 miliony obyvatel německého národa.¹³

4.3. Období komunistického režimu

Po válce se na pozice nejvyšších úředníků po Únorovém vítězství dostali členové komunistické strany a s ním se k nám dostal i „nový“ přístup k politice a národnostnímu složení Československé republiky. Komunisté, jejichž rozhodnutí a postoje byly víceméně regulovány z Moskvy, příliš neuznávali postavení Slovenského obyvatelstva jako rovného Českému. Tudíž soudili, že Slovenská část státu nevystupuje dosti silně na poli politickém, proto se Ústřední výbor komunistické strany Československa rozhodl nerozšiřovat autonomii Slovenska a i nadále soustřeďovat moc do Prahy. V době komunistické nadvlády téměř vymizely rozdíly mezi právy polské, slovenské, maďarské a německé menšiny. I když připustíme, že poslední dvě zmiňované byly pro náš stát označovány jako nepřátelské.

Polská národnostní menšina se nacházela zejména v oblasti Těšínska,

13 www.valka.cz

kde si postupně začala vytvářet vlastní školy a následně různá sdružení pro mládež a kulturní svazy. Dokonce se domohla i dvojjazyčnosti na tomto území. I přes velké ústupky Československé vlády vlastní autonomie se Poláci nedočkali.

Ukrajinci na východním Slovensku si ohledně výsad vedli podobně jako Poláci v Čechách. Situaci zde komplikovalo zejména zrušení řeckokatolické církve a dále národnostní nevyhraněnost obyvatelstva. Ukrajinci mohli navštěvovat například v Prešově své vlastní kulturní instituce a dokonce si vynutili také dvojjazyčnost.

Dvojjazyčnosti se dočkalo i maďarské obyvatelstvo, které sídlilo převážně na jižním a východním Slovensku. Byla zastavena výměna obyvatelstva z Maďarska a zásadní bylo zastavení reslovakizace maďarské národnostní menšiny, které se týkala obyvatel, kteří dostali občanská práva. V období roku 1949 nastala vlna rozmachu této skupiny a následně se začaly objevovat maďarské instituce jako školy, divadla a svazy na Slovensku i v Česku, kde se vyskytovaly skupinky Maďarů odsunutých ze Slovenska do pohraničí Čech.

I v případě německé skupiny obyvatel byla zavedena dvojjazyčnost. Patrná snaha o zapojení Němců do veřejného života byla pozorována od podzimu roku 1949. V roce 1953 však Komunisté vytvořili nové zásady a v květnu již zmiňovaného roku bylo všem německým obyvatelům žijícím u nás uděleno státní občanství. To se u některých samozřejmě setkalo s nespokojeností a odporem. Je možné, že právě tyto skutečnosti zapříčinily pokles počtu Němců, kteří žili převážně v Karlovarském, v Ústeckém a v Libereckém kraji.¹⁴

Skutečným problémem pro komunistickou politiku představovalo romské obyvatelstvo, jež sice bylo na území Čech a Moravy téměř zlikvidováno, avšak na Slovensku jejich kočování přetrvávalo a následně i jejich počet načal vzrůstat s příchodem dalších romských rodin například z Maďarska. Pro Komunisty představovali neuchopitelnou menšinu, u které nezbývalo jiné východisko než postupná asimilace. V říjnu roku 1958 dokonce

14 www.edejiny.cz

parlament schválil zákon č. 74 o trvalém usídlení kočujících osob. V zákoně se píše o pomoci kočovným občanům usadit se, najít práci a tu následně vykonávat ji. Tato opatření by měla napomoci civilizovanějšímu chování romského etnika a lepší soužití s nimi v rámci státu. Dobové zprávy uvádějí, že ačkoliv romské společnosti byly poskytnuty byty, Romové se v nich zdržovali jen zřídka a dokonce pořízené domovy ničili. Je pravdou, že Romům byl jejich kočovný život velice vzácný a nechtěli se od něj oprostít. Museli tímto poněkud razantnějším začleňováním opustit od způsobu života a vyčlenit některé své tradice. Za celé období vládnoucího socialismu u nás se k romskému etniku nepřistupovalo jako k národnostní menšině, nicméně při sčítání lidu byli registrováni.¹⁵

4.4. Po sametové revoluci

Po převratu, ke kterému v Československé republice došlo v roce 1989, se prohloubilo spojení mezi východem a západní Evropou. S otevřením hranic se do Československého státu začaly valit skupiny imigrantů, kteří se zde usadili. Tito lidé představovali pro naši společnost a stále představují levnou pracovní sílu a zase naopak Česká republika jim nabízí pracovní místa například v oblasti stavebnictví. Tito lidé ve většině případů vydělávají peníze u nás a posílají je následně svým rodinám do chudších států jako je například Ukrajina. I Vietnamské obyvatelstvo našlo v České republice jistý potenciál pro dovoz vyráběného oblečení a následný prodej.

Dalším mezníkem pro rozvoj multikulturní společnosti ve státě byl vstup České republiky do Evropské unie v roce 2004. Tímto byly hranice mezi státy EU téměř zrušeny a byl zajištěn volný pohyb mezi zeměmi začleněné ve společenství. K úplnému zrušení hranic v České republice došlo v roce 2007 vstupem do Schengenského prostoru. Vstup do tohoto prostoru spočíval v odvolání kontrol na hraničních přechodech, i když na mezinárodních letištích kontroly stále probíhaly. Ty byly ale v rámci Schengenu zrušeny v roce 2008.¹⁶

15 www.romove.radio.cz

16 www.mvcr.cz

5. Národnostní složení České republiky v současnosti

Společnost každého státu se v novodobém světě neskládá pouze z jednoho etnika. Ač může být více homogenní, jisté menšiny se zde vyskytují. V rámci této problematiky se řeší práva jednotlivých skupin na území každého státu. Ve společnosti se většina národů snaží dosáhnout fenoménu multikulturalismu, který je založen na víře v bezproblémové soužití etnik na území státu. Cílem je, aby všechny skupiny občanů měly stejná práva jako majoritní společnost, aby měly stejné možnosti prosazovat svoje zájmy a cíle.¹⁷ Tento přístup však není stoprocentně zajištěn. V opačných případech jsou minority v dané společnosti utiskovány a nejsou zrovnoprávněny.

V následující kapitole bych se ráda zaměřila na národnostní složení České republiky v současnosti. Ráda bych zohlednila nejpočetněji zastoupené národnostní skupiny vyskytující se na našem území a následně bych charakterizovala jejich integraci do majoritní společnosti Čechů. Každá tato skupina si sebou přináší svoje pravidla chování, tradice, zvyky a jazyk. Mým cílem je zjistit do jaké míry se etnika přizpůsobují české společnosti a do jaké míry se snaží svoje hodnoty udržet a zachovat je. Dalším středem mého zájmu je například sociální a pracovní zapojení jednotlivých skupin. Zabývat se hodlám i prostorovým rozmístěním v rámci státu.

V rámci České republiky je složité určit přesný počet zástupců menšiny. Nejobtížnější je tento úkol v případě romské národnostní menšiny. Podle odhadů tvoří romská skupina téměř 3% společnosti České republiky, zatímco z výsledků sčítání můžeme zjistit, že počet obyvatel romské národnosti se pohybuje v daleko nižším procentuálním zastoupení. Tyto poznatky uvádějí právě romskou menšinu mezi ty méně početnější zastoupené menšiny, přesto stále velké v České republice.

Další obtížnosti se objevují v momentě, kdy je skupina určena jako národnostní. Tento status totiž nemají všechna etnika v České republice.

¹⁷ KOSOVIĆ, Zuzana. Multikulturalismus jako důsledek globalizace. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně.

Vyskytují se zde ještě tzv. skupiny etnické. Mezi nejpočetnější z nich patří například skupina vietnamských obyvatel.

Záležitosti národnostních menšin řeší na území České republiky Rada vlády pro národnostní menšiny, které se sestává jednak ze členů vlády a jednotlivých ministerstev, tak i ze zástupců národnostních menšin samotných.¹⁸

5.1. Slovenská národnostní menšina

Oficiálně nejpočetněji zastoupenou národnostní menšinou je slovenská národnostní menšina. Podle sčítání v roce 2011 se k tomuto etniku přihlásilo celkem 147 152 obyvatel České republiky. Početnost této skupiny je způsobena dříve společným obyváním jednoho státu. V rámci Československé republiky docházelo k neustálému prolínání obou národností. Slováci se ze slovenské části republiky přesouvali za účelem pracovních příležitostí, výkonu vojenské služby nebo jen za účelem založení rodiny. Většina obyvatel Slovenska se usazovala zejména v pohraničních oblastech České republiky, kde probíhal proces dosídlování po poválečném odsunu obyvatelstva německého a dále tyto regiony přislíbily pracovní příležitosti, vzhledem k rozvinutému průmyslu v těchto místech.

Počet obyvatel hlásících se ke slovenské národnostní menšině se od roku 1991 značně snížil, což má za následek rozdělení federace. Po rozpadu spousta Slováků opustila Českou republiku a vrátila na nově vzniklé samostatné Slovensko.¹⁹ Největší počet slovenských obyvatel se vyskytuje v Moravskoslezském kraji. Zde počet činí, podle sčítání v roce 2011, 26 068 obyvatel. Dále se vyskytují v krajích s velkými městy jako v Praze, Středočeském, Jihomoravském a Ústeckém kraji (viz. Tabulka č. 1). Ve větších městech se Slováci soustřeďují zejména kvůli vysokoškolskému vzdělání a následně pracovním příležitostem.

Slováci v České republice vytváří 11 občanských sdružení, z nichž mezi nejznámější patří například Klub slovenskej kultúry a Obec Slovákov v ČR.

¹⁸ osobnostnirozvojpedagoga.cz

¹⁹ www.czso.cz

Těmto organizacím jde především o emancipaci slovenské menšiny, zachování mateřského jazyka a pozvednutí kultury. Proto jsou pořádány festivaly, divadelní představení, výstavy, besedy a sportovní soutěže. Sdružení se zaslouhují i o vydávání některých periodik a to například časopis Dotyky, měsíčníky Korene, Listy 2004 a nepravidelně vycházející plátek Slovenské rozhlady.²⁰

V uplynulých letech nebyla dvojjazyčnost českého a slovenského jazyka brána jako něco významnějšího. Bohužel ale v letech posledních se tato tradice pomalu vytrácí. Tento výrok můžeme například doložit faktem, že na území České republiky nenajdeme jedinou základní nebo střední školu, která své vyučování vede ve slovenském jazyce. Pokles zájmu o vyučování v mateřském jazyce si můžeme vysvětlit tím, že se rodiče pokouší své děti lépe začlenit do společnosti majority, a proto je posílají do českých škol, aby se zdokonalily v českém jazyce. Je totiž krutým faktem, že české děti slovenskému jazyku v mnoha případech již nerozumí.²¹

5.2. Ukrajinská národnostní menšina

Ukrajinci se na území České republiky objevovali již v období první republiky. V té době jim byla československá politika nakloněna a dokonce i podporovala rozvoj a lepší soužití Ukrajinců s československou majoritou. V první řadě byly finance směřovány převážně do odvětví školství. Za první republiky byla například v Praze vybudovaná Ukrajinská univerzita a další školské instituty.

Stejně jako život československých obyvatel i úroveň života Ukrajinců povadla za okupace německými vojsky v době 2. sv. války. Němci neuznávali Ukrajince jako rovnocenné a docházelo k zavírání ukrajinských institucí. Tento proces postupně dokončován i po osvobození republiky. Československé úřady by připustily i zánik ukrajinského etnika na území Československého státu. Až po roce 1989 se začala rozvíjet kultura této národnostní menšiny. Ukrajinci se v Praze a Ostravě pokoušeli o obnovu svých kulturních a zájmových spolků a

20 www.vlada.cz

21 www.radio.cz

sdužení jako bylo například Sdružení Ukrajinců.²²

V České republice můžeme nyní rozdělit ukrajinskou společnost na dvě větve. Tzv. „tradiční“ Ukrajince, kteří na našem území žijí již po desetiletí a dokonce většinou mají československé občanství. Jedná se převážně o obyvatele vyššího věku. Za „novou“ větev můžeme brát skupinu ukrajinských obyvatel, kteří se vyskytují na území České republiky pouze přechodně. Jsou to osoby mladšího věku, kteří si stále nechávají své vlastní občanství. Tyto osoby migrují do státu za účelem vydělání peněz a následné zlepšení své finanční situace doma na Ukrajině. Migranty jsou zejména muži okolo 25 – 40 let. Tito pracující se nechávají najímat převážně na místa dělníků v oblasti stavebnictví a lesnictví, dále pak v potravinářském průmyslu.²³

K datu 26. března roku 2011 žilo na území Českého státu celkem 53 253 obyvatel ukrajinského etnika. Jejich rozložení v celé republice je rovnoměrnější než v případě slovenského obyvatelstva, avšak největší zastoupení občanů této národnosti se vyskytuje v hlavním městě Praze, kde je v rámci celého státu nabízeno nejvíce pracovních míst. Druhá nejvíce zalidněná oblast je Středočeský kraj, což je způsobeno přímou návazností na hlavní město. Významná pozice města Brna na jižní Moravě zaručuje Jihomoravskému kraji třetí příčku v pořadí (viz. Tabulka č. 1).

Jak již bylo zmíněno, většina Ukrajinců navštěvuje Českou republiku za účelem získání pracovního místa a následného vydělání peněz. Podle studií jsou ukrajinští obyvatelé považováni jako lepší nekvalifikovaná pracovní síla. Finanční situace rodin na Ukrajině není nijak vyhovující, proto se pracovníci snaží své místo udržet i za cenu nižšího platu a delší pracovní doby. Ukrajinští pracovníci také méně často vyhledávají lékařskou pomoc a kratší dobu stráví v pracovní neschopnosti než české pracovní síly. Tento fakt je zapříčiněn obavou ze strany dělníka o pracovní místo.²⁴

V České republice působí Ukrajinská iniciativa v ČR. Jedná se o sdružení, které informuje místní Ukrajince o kulturních akcích a vůbec

22 Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století. Praha: Portál, 2001, s. 82-85. ISBN 80-7178-648-9..

23 Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století. Praha: Portál, 2001, s. 86-87. ISBN 80-7178-648-9.

24 www.vlada.cz

společenském dění, které se týká právě ukrajinského obyvatelstva. Organizace Ukrajinská iniciativa v ČR vydává čtvrtletník Porohy.²⁵ Dále bychom mohli zmínit periodikum Ukrajinský žurnál. V televizních a radiových médiích ukrajinské vysílání nenalezneme.²⁶

Na rozdíl od slovenské národnostní menšiny se může ukrajinská pyšnit fungujícím školami, které vyučují v ukrajinském jazyce. Jedná se zejména o střední školy, které se nacházejí v Praze.²⁷

5.3. Polská národnostní menšina

Podle posledního sčítání lidu, které proběhlo v roce 2011, se zjistilo, že na území České republiky se jako Polák cítí 39 069 obyvatel. Ti žijí převážně v Moravskoslezském kraji, zejména pak v oblasti Těšínského Slezska. Toto rozmístění má kořeny již v minulosti, kdy právě o tuto část státu, vznikaly neshody, které přerostly až v násilné útoky. Konflikty byly tak závažné, že se v období první republiky hlavní centrum dění, město Tešín, rozdělilo na dvě části. Na část polskou a část českou. Tato situace byla vyřešena za 2. sv. války, kdy se tato oblast stala součástí Říše. Následně za vlády komunistů se v této části republiky začaly obnovovat polské spolky a instituce, které přetrvávají dodnes. Dalo by se říci, že se většina obyvatel tohoto území se situací smířila a žije zde v harmonii česká i polská národnost.²⁸ Pokud máme mluvit o rozmístění v ostatních krajích, stojí za zmínku již jen Praha a Středočeský kraj a následně pak kraje, které se rozprostírají u hranic s Polskou republikou. Toto procento výskytu je však proti Moravskoslezskému kraji zanedbatelné. Nejmenší zastoupení polské menšiny nalezneme v kraji Vysočina, který čítá necelých 200 obyvatel polské národnosti.

V Moravskoslezském kraji si polská menšina vytvořila a vydobyla nárok na rozvíjení svého kulturního života a jazyka. O tuto činnost se starají například organizace Kongres Poláků v ČR a Polský kulturně-osvětový svaz.

25 VACKOVÁ A KOL. Zdravotně sociální aspekty života imigrantů v České republice. Praha: Triton, 2012, s. 27-28. ISBN 978-80-7387-514-5.

26 www.migraceonline.cz

27 ŠATAVA, Leoš. Národnostní menšiny v Evropě. Praha: Ivo Železný, nakladatelství a vydavatelství, spol. s.r.o., 1994, s. 58. ISBN 80-7116-375-9.

28 www.idnes.cz

Tyto organizace mají mimo jiné na starosti vydávání periodik Głos ludu, Nasza Gazetka a Zwrot.²⁹ Kromě zmíněných periodik se v dalších médiích polské zásahy nenacházejí.

Těšínsko a Frýdecko – Místecko je tak silně osídleno polskou menšinou, že se zde uplatní školy, které své vyučování vedou právě v polském jazyce. Jedná se zejména o základní a střední školy.³⁰ Ačkoliv se polští spoluobčané snaží prohloubit česko – polské vztahy a více se nám přiblížit, svůj původ si chtějí zachovat.

5.4. Německá národnostní menšina

Problematika národnostní menšiny se soustřeďuje do minulosti a to do období 2. sv. války jak bylo popsáno výše. Po ukončení tohoto konfliktu nastal proces tzv. odsunu Němců, kdy z původních téměř 3, 5 milionů německého obyvatelstva byla většina ze státu vypovězena. Místo nich se do oblasti Sudet začalo stěhovat české obyvatelstvo nebo obyvatelstvo z jiných států. Ti Němci co i přes odsun zůstali, byli nuceni vzdát se občanství a jejich majetek byl zabrán tehdy československými úřady. Jejich práva byla do velké míry omezena, a proto nám může přijít zvláštní, že na našem území zůstali. Situace se pro Němce znatelněji vylepšila až po roce 1989 a pádu komunistického režimu.³¹

Dnes se na území České republiky vyskytuje kolem 18 658 německých obyvatel. Je zřejmé, že toto etnikum se vyskytuje také v rozsáhlých aglomeracích, jako je hlavní město Praha, dále pak Brno a Ostrava. Přesto však se Němci usídlili opět v oblastech Sudet a to převážně v Karlovarském a Ústeckém kraji. Tato strategie byla víceméně jasná, protože se jedná o území, které přímo sousedí se Spolkovou republikou Německo. Nejméně německého obyvatelstva se nachází ve vnitrostátních regionech jako například Vysočina, která vykazuje nejmenšího počtu obyvatel národnostních menšin vůbec.

Po pádu komunismu se ve státě začaly rozvíjet instituce, které měly spojitost jak s kulturou, tak například se školstvím. Na poli školství bylo

29 www.vlada.cz

30 Verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz

31 www.tolerance.cz

Němcům povoleno menšinové školství, což přináší možnost vytvářet menšinové školy nebo třídy. Problémem však bývá, že kvůli celorepublikovému rozmístění menšin nespĺňují tyto třídy nebo školy kapacitu. Proto je jejich zřizování obtížné a žáci i nadále dochází do českých škol.

Se zřizováním škol a s tím spojené vyučování v nich úzce souvisí s informováním německých občanů v jejich mateřském jazyce. Vyřešit tento problém celorepublikově je velice složité, ale snahy ze strany státu a následné finanční podpory se Němcům dostává. Radiové vysílání v němčině umožňují frekvenční vlny Českého rozhlasu. Vysílače v Brně a Plzni sice zajišťují informovanost a vysílání v německém jazyce, bohužel ale nejvíce osídleným částem republiky jako jsou severní Čechy, severní Moravy a Slezska se tohoto komfortu nedostává. Tištěná média se zajišťují periodika jako Landes – Zeitung a Eghaland Bladl. Veřejnoprávní televize je ale bohužel touto menšinou netknutá.³²

Německá menšina si toto kompenzuje sdružováním se do různých organizací, které se věnují pozvednutí německé kultury. Usilují o zachování kulturního dědictví, jazyka a dále se pokouší zachovat tradice, které jsou spojeny s národními svátky. Na území České republiky Němci vytváří Shromáždění Němců v Čechách, na Moravě a Slezsku, které je nadřazeno dalším kulturním organizacím a regionálním svazům.³³

Zdálo by se, že i přes všechny dosud vypsane konflikty, nebo snahy o prosazení, nesnaží se německá národnostní menšina o významnější kroky, které by narušovaly chod a politiku státu. V posledních letech se ale řeší problém restitucí majetků, který byl zabrán německému obyvatelstvu po ukončení války v roce 1945. Němci se snaží o získání svého majetku s tvrzením, že jim majetek odebrán neoprávněně. Jedná se zejména o Němce, kteří se hlásili k antifašismu a s činy páchanými na českém obyvatelstvu nesouhlasili. Řešení výše zmíněného konfliktu je ale více než rozporuplné a vyžadovalo důsledné projednání vlády. Ta ale zatím pevné stanovisko nezaujala a nezdá se, že by v nejbližší době podobné kroky učinila. Spor, který si vyžádal několik návrhů na řešení, může vytvářet rozpory mezi jednotlivými stranami, protože každý člen

32 www.tolerance.cz

33 www.vlada.cz

má na vzniklou situaci jiný názor.³⁴

5.5. Romská národnostní menšina

Jak již bylo zmíněno problematika romské otázky na území České republiky je velice složitou. Výše jsme se mohli dočíst, že ačkoliv neoficiální odhady přicházejí s vyššími počty výskytu romského obyvatelstva, v údajích ze sčítání lidu nalezneme o poznání nižší procento zastoupení. Při posledním sčítání byl zveřejněn počet 5 135 obyvatel romské národnosti. Romské etnikum je rovnoměrně rozmístěno po celé České republice, jen Ústecký kraj vykazuje vyšší zastoupení romského obyvatelstva. Zejména pak v městech Chomutov, Ústí nad Labem a hlavně Most, kde se nachází velmi proslulé panelové sídliště Chánov. Vyšší hustotou osídlení romským obyvatelstvem se vyznačují též města Karviná a Ostrava. Opět nejmenší počet romských obyvatel nalézáme v kraji Vysočina. (viz. Tabulka č. 1)

Po roce 1989 a následná doba vzniku samostatného Českého státu s sebou přinášela mnoho změn, které se týkaly přístupu a chování k jednotlivým menšinám. Na lepší časy se zablýskalo i romské menšině, které už nebylo diktováno, jakým způsobem a podle jakých pravidel má v současné společnosti žít. Ze strany státu dokonce postupem času proudila finanční podpora na pozvednutí a rozvoj romské kultury na území státu. V současné době v České republice působí například organizace Demokratická aliance Romů, Společenstvo Romů na Moravě a další. Mimo jiné tyto organizace vydávají mediální plátky. Mezi nejznámější můžeme zařadit časopis pro mládež Kereka nebo noviny Romano hangos. Dále se kolem romské menšiny točí několik internetových portálů a rádiová stanice Rota.

I když by se mohlo zdát, že po zrušení dřívějších zákonů se vylepší vztahy české a romské národnosti, opak je pravdou. V současné společnosti Českého státu se stále více a více řeší problémy etnocentrismu s rasismu právě ve spojitosti s romskou menšinou. Romské obyvatelstvo se cítí být majoritou vyloučeno hned v několika směrech. První z nich spočívá ve směru politickém,

34 www.cepsr.com

kdy menšina nemá žádné zastoupení v politických stranách a správních institucích. Druhý směr se týká situace kulturním, kdy se romské děti zařazují do zvláštních škol a nikoliv do klasických základních škol.³⁵ Zařazování romských dětí do zvláštních škol je prováděno na základě testování pro způsobilost zvládat výuku na klasické základní škole. Pravdou je, že mnoho žáků nemá k zařazení na základní školu předpoklady. Tento fakt s sebou nese mnoho příčin. Velký vliv na dítě má v tomto ohledu rodina. Romské rodiny většinou žijí na okraji měst v chudších čtvrtích. Děti většinou nenavštěvují mateřské školy, která má za úkol rozvíjet jejich identitu a postarat se o to, aby byly děti způsobilé nastoupit povinnou školní docházku. Romské děti bohužel tyto předpoklady vytvořené nemají, proto se děti ve školních lavicích necítí zrovna pohodlně. U romských rodin není časově ani jinak důležitá budoucnost, ale přítomnost. Nejsou schopni tudíž pochopit výhody studia, které se projeví až za pár let. Touto demotivací se žákům po pár měsících přestane ve škole líbit a bohužel se stává, že i předčasně ukončí školní docházku. Do této problematiky se samozřejmě promítá i jazyková bariéra.³⁶ Nicméně s nedokončeným vzděláním se bohužel stále více setkáváme s nekvalifikovanými pracovníky, kteří se do práce příliš „nehrou“. Nezaměstnanost romského obyvatelstva dosahovala v některých lokalitách dokonce 90% oproti celorepublikovému trendu 5%. Situace byla způsobena změnou v sociální politice a podporách v 90. letech, kdy se rodinám dostávalo finanční podpory ze strany státu. Taková rodina se díky těmto finanční injekcím držela nad hranicí životního minima. Pokud by šel romský obyvatel pracovat, finančně by se octl zhruba na stejné úrovni. Nízké platy jsou způsobeny, jak již bylo zmíněno výše, nedostatečným vzděláním v oboru a následný nezájem například o rekvalifikační programy. Z toho vyplývá, že většina romského obyvatelstva si raději dopřeje pohodlný život bez práce. Příčinou nezaměstnanosti Romů mohou být i předsudky zaměstnavatelů, kteří

35 BARŠA, Pavel. Politická teorie multikulturalismu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999, s. 279-280 ISBN 80-85959-47-X.

36 BALVIN, J. a L. KWADRANS. Situation of Roma Minority in Czech, Hungary, Poland and Slovakia. Wrocław: Foundation of Social Interaction Prom, 2010, s. 399-400 ISBN 978-83-928354-6-2.

se neohlížejí na jednotlivce, ale řídí se celým společenstvím. Příležitost pracovních míst ale také ovlivňují zaměstnanci ze zahraničí například z Ukrajiny, kteří jsou považováni za levnější a spolehlivější pracovní sílu. V tomto ohledu se Romové opět mohou cítit vyčleňováni, nyní ve směru socio-ekonomickém.³⁷ Ze strany českého obyvatelstva je romskému obyvatelstvu vytýkána hlučnost, která je pro zmíněnou menšinu typická. Špatné sousedské vztahy patří mezi další negativa, které považuje české obyvatelstvo za klíčové. Dále si české obyvatelstvo o romské společnosti myslí, že se skládá z lidí, kteří jsou líní a neschopní práce. Čechům se nelíbí finanční podpory ze strany státu, kterých menšina využívá. Češi si ale bohužel neuvědomují, že samotný stát zřídil politiku sociálních podpor. S podpurným přístupem státu souvisí, jak již bylo zmíněno, nízká kvalifikace a vysoká nezaměstnanost, která má zase následky ve zvýšené kriminalitě.³⁸ Fakt zvýšené kriminality má za následek, že někteří občané majoritní společnosti mají následně problém s hledáním bydlení v lokalitách, ve kterých jsou Romové více soustředěni, to jsou například sídliště ve větších městech, jak již bylo zmíněno výše. Nechceme však tímto poukazovat, že pouze kriminalita je faktorem, který ovlivňuje výběr bydlení většinové společnosti. I odlišný životní styl a návyky romské národnostní menšiny tento problém ovlivňují. Na rozdíl od usedlého způsobu života Čechů si Romové ke svému příbytku netvoří pouto a vzhledem k jejich kočovné minulosti vnímají svůj příbytek spíše jako přechodný. To dává za příčinu neuváženému zacházení s majetkem a prostředky, což se odráží nejen na jejich bytových jednotkách, ale i na okolním prostředí. Romové si nevytvářejí vztahy k místu pobytu jako je obec a nestojí prohlubování dobrých vztahů s ostatními obyvateli. To má za následek, že se do těchto oblastí soustřeďují další romské rodiny a původní majoritní obyvatelstvo se postupně stěhuje z těchto lokalit pryč. Tímto procesem se později mohou vytvářet etnické enklávy.³⁹

Dalším z negativních faktorů v soužití obou národnostních skupin je

37 BARŠA, Pavel. Politická teorie multikulturalismu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999, s. 276-277 ISBN 80-85959-47-X.

38 ŠÍŠKOVÁ, T. Menšiny a migranti: my a oni v multikulturní společnosti 21. století. Praha: Portál, 2001, s. 123-124. ISBN 80-7178-648-9.

39 SOCIOKLUB. Romové ve městě. Praha: Sociopress, spol. s. r. o., 2002, s. 49 – 50. ISBN 80-86484-01-7.

demokratizace systému a svobodné postavení člověka. Svoboda slova dala za vznik některým rasistickým až xenofobním názorům, které jsou podporovány i ze strany mediálních zdrojů, kdy se zmiňují a zveličují odchody českých Romů do zahraničí, převážně pak do Velké Británie a Kanady. V tom ale skýtá další množství problémů, jejichž důsledky dává majorita za vinu právě romskému obyvatelstvu. Imigrační oblasti totiž příliš nesouhlasí s přesouváním obyvatelstva, a proto vytváří necitlivá opatření vůči imigrantům. Bohužel jsou tato opatření vystavena proti celé České republice.⁴⁰

Pozitivní jevy spatřujeme v přístupu některých pedagogů, kteří se snaží o integraci romských dětí a žáků do klasických základních škol a následnému začlenění mezi české žáky. Další pozitivum můžeme najít i v působení některých organizací, které se snaží podpořit romskou menšinu. Zde můžeme zmínit například organizaci Člověk v tísni a dále nadační fondy Drom a Nová škola.⁴¹

Studium a pochopení romského obyvatelstva se na akademické půdě České republiky stále rozvíjí. Na některých vysokých školách a univerzitách se začíná vyučovat romština a dále se mají studenti možnost seznámit s historií, tradicemi, kulturou a současnými problémy romského obyvatelstva na seminářích a přednáškách. Nejedná se pouze o studenty, kteří projevují o tuto problematiku zájem, ale můžeme hovořit i o vědeckých pracovnících, kteří publikují v českých, ale i zahraničních časopisech a periodikách, kde se zabývají soužitím mezi romskou národnostní menšinou a majoritní společností.⁴²

5.6. Vietnamská menšina

Do České republiky se organizovaně a ve větším počtu začali Vietnamci soustřeďovat v padesátých letech dvacátého století. V té době Vietnam, který

40 ŠIŠKOVÁ, T. Menšiny a migranti: my a oni v multikulturní společnosti 21. století. Praha: Portál, 2001. s. 124. ISBN 80-7178-648-9.

41 www.vlada.cz

42 KNEJP, J. Romologie - vývoj, postavení a problémy "nové" vědecké disciplíny v České republice. In: Mluvme o Romech. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009, s. 6. ISBN 978-90-7368-708.

byl postižen válkou, nezajišťoval kvalitní vzdělání pro své občany, a proto v rámci mezinárodní pomoci Česká republika přivítala skupiny dětí, které zde měly získat základní vzdělání a následně se mohly zaměřit na některé specializované obory na středních školách a učilištích. Válka, která ve Vietnamu způsobila krizi nejen ekonomickou, ale i ve zdravotnictví a vzdělání, donutila mnohé k odchodu za lepšími podmínkami v rámci vzdělávání. Následně tedy do Československého státu přicházeli studenti, kteří se zajímali o obory, které nabízely naše vysoké školy. V dalších vlnách se k nám dostávali i praktikanti a pracovníci, kteří se soustřeďovali zejména do oblastí lehkého průmyslu. V 80. letech 20. století však docházelo k rozmachu vietnamského trhu a po politickém převratu v roce 1989 se Československá vláda snažila vypořádat se závazky vůči Vietnamu a následně výpomocné vztahy zrušila. Od devadesátých let se do Čech stěhuje vietnamské obyvatelstvo spíše za provozování podnikatelské činnosti, zejména pak v oblasti obchodu. Studium a odborná praxe už zastupují nižší hodnotové příčky.⁴³

Podle sčítání lidu, které proběhlo v roce 2011, se na území České republiky vyskytuje 29 660 obyvatel vietnamské menšiny. Největší zastoupení této minority nacházíme v hlavním městě. Ta představuje, nejen pro Vietnamce, větší množství pracovních příležitostí a je lukrativnější v oblasti podnikání. Mezi další lokality s četnějším zastoupením vietnamského obyvatelstva patří Ústecký kraj. Jeho průmyslové zaměření také přináší pracovní nabídky. Dalším faktorem soustředěnosti do tohoto regionu je polycentričnost a tudíž mnoho nabídek bydlení. Poměrně důležitý je jejich výskyt kolem hranic se sousedními státy, který pro ně představuje, zejména pak v oblasti obchodu, prodej zboží zahraničním klientům.⁴⁴ Nejméně zástupců vietnamské minority se vyskytuje v kraji Vysočina. Tento kraj vykazuje nejmenší počet zástupců jednotlivých národnostních menšin vůbec. (viz. Tabulka č. 1)

Většina Vietnamců přicházelo do České republiky jen na dobu nezbytně nutnou pro získání lepších finančních prostředků, které by s sebou odvezli

43 ŠÍŠKOVÁ, T. Menšiny a migranti: my a oni v multikulturní společnosti 21. století. Praha: Portál, 2001, s. 103-105. ISBN 80-7178-648-9.

44 www.socioweb.cz

zpátky do svého rodného státu, kde by zabezpečili své rodiny. Obyvatelstvo starší generace proto nejevilo zájem o začleňování se do většinové společnosti. Život v České republice pro ně znamenal přechodné řešení. Bohužel se stává pravidlem, že se rodina vietnamského příslušníka stěhuje za ním do České republiky, namísto odchodu jedince do státu, ze kterého pochází. Tento fakt je ovlivněn nepříznivými podmínkami ve Vietnamu. Tím máme na mysli zejména vysokou nezaměstnanost a s tím spojené problémy z hlediska financí.⁴⁵

I když připustíme, že je vietnamská menšina zastoupena poměrně velkým počtem obyvatel, není na území České republiky brána za národnostní menšinu jako takovou. Tento fakt, je ovlivněn zákonem o národnostních menšinách. „Podle zákona tvoří národnostní menšinu lidé s českým občanstvím, kteří v Česku žijí a od ostatních se liší etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi. Představují početnou minoritu a chtějí, aby je za ni okolí považovalo. Legislativa se zmiňuje i o tom, že se menšina utvořila historicky.“ V případě vietnamské komunity mluvíme o velmi malém procentě zástupců, kteří mají české státní občanství. Dalším úskalím je právě fakt historického utvoření. Česká vláda argumentuje tím, že do České republiky přivedly Vietnamce převážně finanční zájmy.⁴⁶ Tato situace se stále projednává a jako jediné řešení se zdá být větší zájem o české státní občanství. Dalším faktorem, který ovlivňuje neuznání Vietnamců jako národnostní menšiny je tvrzení vlády o nedostatečném zájmu integrovat se do majoritní společnosti. Nezáměr začleňování se odvíjí zejména od jazykové bariéry, která je zřetelná zejména u starší generace vietnamského obyvatelstva. Zatímco starší občané tvrdí, že na učení se českému jazyku nemají z hlediska svého pracovního nasazení čas, vietnamské děti se naopak začleňují možná více než by musely. Důkazem toho je výborná čeština a zájem o životní styl Čechů. Otázkou však zůstává, zda až přílišná asimilace nezastiňuje fakt historického původu občana, s čímž by měly být spojeny jisté zvyky, tradice a postoje národa. Pravdou totiž je, že některé vietnamské děti nemají ani ponětí o tradičních vietnamských hodnotách a stále častěji se stává, že přestanou používat svůj jazyk a následně

45 KOCOUREK, J. Vietnamci v současné ČR. In: S vietnamskými dětmi na českých školách. Jinočany: HAH, 2006, s. 103.

46 www.ceskatelevize.cz

na něj úplně zapomenou.

V současné době působí v České republice tři vietnamské organizace, a to Svaz Vietnamců v Čechách, Svaz vietnamských podnikatelů a Občanské sdružení vietnamsky hovořících občanů České republiky. Tyto organizace a sdružení se snaží pozvednout vietnamskou kulturu a hlavně se snaží o zachování vietnamského jazyka. Což bylo zmíněno jako hlavní problém vůbec. Cílem těchto organizací je ale také prohloubení vztahů mezi minoritou a většinovou společností.⁴⁷

Jelikož není vietnamská menšina uznána jako národnostní, nejsou na území České republiky zřizovány vietnamské školy. Děti vietnamských rodin proto navštěvují školy české, kde podle zdrojů dosahují skvělých výsledků.⁴⁸

Jazyková bariéra, která hraje v životě místních Vietnamců zásadní roli, znemožňuje často získávat informace o chodu státu a vůbec všeobecným děním v České republice. Výše jsme uváděli, že ostatní menšiny disponují svými médii, ani u vietnamského obyvatelstva tomu není jinak. Mezi přední vietnamské časopisy patří Tuan tin mol Van xuan nebo Vuon dao, ve kterých zástupci nachází nejen informace o České republice, ale také novinky o Vietnamu. Za zmínku stojí i časopis pro mladší publikum The Giol Tre.⁴⁹

47 www.varianty.cz

48 www.ceskatelevize.cz

49 www.migraceonline.cz

6. Multikulturní výchova v ČR

Mezikulturní komunikace se stává fenoménem dnešní doby. Tato komunikace se rozvíjí zejména kvůli obchodním či politickým vztahům mezi jednotlivými státy, ale dochází k ní i na území mnohem menším a to například uvnitř státu.

Jak je patrné z předcházejících kapitol, Česká republika nepatří mezi státy, které by byly v zásadě homogenní. Otázka společného soužití menšinové a většinové společnosti je na denním pořádku. Je nutné si uvědomit, že ač žijeme na území společném naše hodnoty, tradice, zvyky a styl života je v mnohých ohledech zcela odlišný. Nepochopení těchto odlišností může v následné komunikaci a jednání vyvolat konflikty, které mohou přerůst až v xenofobii nebo rasismus.⁵⁰

Pro pochopení jednotlivých kultur mezi sebou zařadila Česká republika tzv. multikulturní výchovu již do školního vzdělávacího programu. Cílem multikulturní výchovy je vytvořit navzájem se tolerující společnost, kde se lidé budou respektovat, spolupracovat a vzájemně si vycházet vstříc. Tato společnost by neměla vznikat pouze ve třídě, ale i ve škole jako celku. Principem je, aby se dítě, které ve třídě zastupuje menšinovou společnost, cítilo rovno s majoritní společností, se stejnými povinnostmi i právy. Tímto chce škola položit základy empatii a otevřenosti k ostatním kulturám, se kterými se během života potkáme nejen v dětství, ale i v dospělosti.⁵¹

50 MRÁZ, Jan. K niektorým otázkám multikultúrnej výchovy, komunikácie, identity a kultúrnej integrácie v rámci európskeho procesu. In: Identita ve vztahu k národnostním menšinám. Praha: Komise Rady hl. m. Prahy pro oblast národnostních menšin, 2006, s. 213 - 215. ISBN 80-903727-0-8.

51 ŘÍČAN, P. S Romy žít budeme - jde o to jak. Praha: Portál, 1998, s. 117 - 118. ISBN 80-7178-250-5.

7. Praktická část bakalářské práce

V následující kapitole, bych se ráda věnovala praktické složce bakalářské práce. Cílem je si stanovit hypotézy, které budu ověřovat na základě kvantitativního šetření. Téma se soustřeďuje na problematiku národnostní menšin v České republice. Záměrem je zjistit, jak vnímají jednotlivé minority zástupci většinové společnosti a jak se jim daří společně žít na území jednoho státu. V této kapitole popíšu průběh celého výzkumu od zahájení po jeho ukončení.

7. 1. Metodika

Na začátku šetření bylo stanoveno čtyři hypotézy, které jsem se rozhodla ověřovat pomocí kvantitativního výzkumu. Kvantitativní výzkum probíhal formou dotazníku, který byl vytvořen pomocí internetového serveru www.surveymonkey.com. Dotazník se skládá z 26 otázek, kdy u některých bylo možné zvolit více odpovědí. V plném znění je umístěn v příloze práce. Dotazník byl předložen celkem 100 respondentům. Nutno dodat, že postupným zpracováváním jsem přicházela na nesrovnalosti v odpovědích, takže jsem celkem 26 dotazníků vyřadila z šetření. Po obdržení jsem si zvolila faktory, které by mohli mít vliv na odpovědi jednotlivých respondentů. Jednalo se zejména o pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání a místo bydliště. Odpovědi jsem si rozdělila do tabulek, které slouží jako podklady pro jednotlivé grafické výstupy. Tyto tabulky jsou uloženy v přílohách a během výzkumu na ně budu průběžně odkazovat. Po vytvoření tabulek jsem k jednotlivým otázkám vytvářela grafické výstupy, které se nachází rovněž v přílohách práce. Grafy většinou odpovídají šetření celého výzkumného vzorce. V rámci generalizace jsem se soustřeďovala pouze na neobvyklé výsledky u jednotlivých skupin.

7. 2. Výzkumný vzorek

Dotazník byl díky internetovému serveru vyplněn celkem 100 respondenty, z čehož jich bylo pro výzkum možno použít pouze 74 dotazníků. Výběr výzkumného vzorku byl zcela náhodný, přičemž na začátku odpovídalo 85 žen a 15 mužů. Po vyřazení jednotlivých dotazníků zbylo 62 odpovědí od žen a 12 odpovědí od mužů. Vzorek se skládal převážně z osob věkové kategorie 21 – 30 let. Většinou se jednalo o osoby s ukončeným středoškolským vzděláním s maturitou. Další větší skupinou byly respondenti s ukončeným vysokoškolským vzděláním. Osoby vyplňující dotazník, žijí převážně ve městech. Rozdělení do kategorií je jasněji uvedeno v tabulce, která jsou přiloženy k práci.

7. 3. Hypotézy

Jak již bylo zmíněno výše, pro výzkum byly zvoleny čtyři hypotézy.

1. U mužů je častější výskyt konfliktů se zástupci menšin než u žen.
2. Respondenti budou považovat slovenské obyvatelstvo jako národnostní menšinu.
3. Na vesnici bude žít méně zástupců národnostních menšin než ve městě.
4. Obyvatelé České republiky nebudou považovat národnostní menšiny jako přítěž.

7.4. Výsledky výzkumu

Otázky č. 1 až 4 byly vytvořeny za účelem poznání výzkumného vzorku. Tyto otázky se týkají pohlaví, věku, nejvyššího dosaženého vzdělání a místa pobytu. Odpovědi na tyto otázky jsme okrajově rozebrala při popisu výzkumného vzorku, proto přiložím pouze tabulku a grafické výstupy, bez dalších komentářů. (viz. Tabulka č. 2)

Otázka č. 5: Považujete slovenské obyvatelstvo jako národnostní menšinu?

37 respondentů se shoduje na tom, že Slováky za národnostní většinu nepovažuje, což je patrné z grafu č. 5. Tuto skupinu respondentů tvoří zejména osoby, kterým je 21 let a více. Absolutní ne odpověděli osoby, kteří jsou starší 30 let. Možným vysvětlením je fakt, jak už bylo uvedeno v teoretické části, že dlouhou dobu bylo slovenské obyvatelstvo stejně rovno obyvatelstvu českému, protože naše země byly spojeny v jednotný stát. Lidé tohoto věku byli v této době narozeni, takže jim přítomnost slovenského obyvatelstva přijde zcela běžná. Je nutné však připustit, že osoby věkové kategorie 21- 30 let, jsou v některých případech na vážkách. I když připustíme, že byli narozeni stále ještě v době federativní republiky, spojitost se slovenským obyvatelstvem není tak znatelná. Jednotnou odpověď ano, pak zvolili zejména osoby mladší 20 let, které již nemají vůbec k menšině blízko. Nemají proto „bratrský“ pohled na věc. Tuto odpověď zvolilo 32 dotazovaných.

Otázka č. 6: Setkali jste se ve Vašem životě se zástupcem nějaké národnostní menšiny?

Jak je patrné z grafu č. 6, tak 72 osob zvolilo odpověď, která vyjadřuje, že se ve svém životě setkaly alespoň s jedním zástupcem národnostní menšiny. Odpověď ne, pak zvolili 2 respondenti. Můžeme tedy říci, že téměř všichni potkali v životě zástupce národnostní menšiny.

Otázka č. 7: Setkáváte se s některou národnostní menšinou častěji?

Jak můžeme vidět na grafu č. 7, tak národnostní většinu na území České republiky potkává častěji opět většina respondentů. V tomto případě zastoupena 64 reakcemi. Odpověď, kdy se dotazovaní vyjadřují, že se setkávají s menšinami, častěji zvolili opět téměř všechny kategorie, podle kterých jsme si respondenty rozdělili. Výjimkou je kategorie členěná podle vzdělání, zejména pak zařazení k nejvyššímu dosaženému vzdělání středního s maturitou, kdy 11 respondentů, trvají na výroku, že se s národnostními menšinami neseťkávají. Výrok si můžeme vysvětlit tím, že dotazovaní podle otázky č. 4 bydlí na vesnici, kde se národnostní menšiny vyskytovat nemusí, nebo bydlí ve městě, nicméně si fakt, můžeme vysvětlit tím, že respondent nebydlí v příliš multikulturním městě nebo čtvrti.

Otázka č. 8: Jak často k tomuto setkání dochází?

V tomto případě už procentuální rozdělení není tak jasně dané. Nejvíce respondentů, tedy 38 osob, odpovědělo, že se s menšinami dostávají do styku „několikrát týdně“. Tuto odpověď volili dotazující, kteří bydlí ve městech, kde je větší pravděpodobnost výskytu národnostních menšin. Stejný počet respondentů označilo odpovědi „Několikrát za měsíc“ za měsíc pak potkává národnostní menšinu 12 lidí a „denně“ 13 osob. Opět se výsledek vztahuje k městskému obyvatelstvu. Odpověď „nedochází“, zvolilo 11 respondentů. Pro lepší znázornění byl na základě podkladů tabulky vytvořen graf č. 8.

Otázka č. 9: O jakou menšinu se jedná? Můžete zvolit více odpovědí.

V otázce č. 9 zvolilo nejvíce dotazovaných odpověď „romskou“ (46) a „vietnamskou“ (48). V této otázce bylo možno uvést více odpovědí, jak je možné vidět na grafu č. 9. Zde je patrné, že obě dvě menšiny jsou v končinách České republiky rozšířené. Odpověď „žádnou“ pak zvolili respondenti, kteří v předchozí otázce odpověděli, že podle jejich mínění k setkávání jich samých s národnostní menšinou nedochází.

Otázka č. 10: Máte ponětí, která menšina je v ČR nejvíce zastoupena?

Respondenti se v případě otázky č. 10 shodují s všeobecným povědomím o tom, že největší zastoupení v České republice má romská národnostní menšina. Tento názor sdílí 30 respondentů. Druhou nejpočetnější národnostní menšinou je podle dotazníkových výsledků menšina slovenská 20. Na třetí pozici dotazovaní staví menšinu vietnamskou. Tuto odpověď zvolilo necelých 12 respondentů. K lepší představivosti využijeme graf č. 10.

Otázka č. 11: Vyskytuje se některá národnostní menšina v blízkosti Vašeho bydliště?

Celkem 58 osob odpovědělo v případě otázky č. 11, že se v blízkosti jejich bydliště vyskytují národnostní menšiny. Podle tabulky č. 2 můžeme říci, že se jedná převážně o městské obyvatelstvo. Což potvrzuje domněnku, že do měst se soustřeďuje více zástupců národnostních menšin. Odpovědi „ne“ na tuto otázku se vyznačuje ve většině případů obyvatelstvo venkovského prostředí. Odpověď „ne“ volilo 16 dotazovaných (viz. graf č. 11)

Otázka č. 12: O kterou národnostní menšinu se jedná? Vyberte tu, která je podle Vás zastoupena nejvíce.

Z nabídky možností byla opět ve většině případů zvolena odpověď „romská“, zastoupená 30 respondenty. Druhou nejčastěji se vyskytující odpovědí byla „žádná“. Tuto odpověď volily osoby, které v předchozí otázce také odpověděli záporně. Na třetí pozici vzhledem k četnosti odpovědí skončila odpověď „vietnamská“. Výsledek má návaznost na otázku č. 11, kdy dotazovaní označili menšinu romskou a vietnamskou jako jedny z nejpočetnějších skupin na území státu. Vycházeli jsme z grafu č. 12, který je možnost vyhledat v přílohách.

Otázka č. 13: Měl/a jste Vy osobně někdy konflikt se členem (členy) národnostní menšiny?

Jak nám může doložit graf č. 13, tak celkem více než polovina respondentů (47) neměla osobně konflikt se zástupci národnostních menšin.

Pokud ale máme zmiňovat jednotlivé kategorie, dochází zejména v kategorii týkající se pohlaví a věku k rozdílům. Například mužská část respondentů tvrdí, že se spíše dostali do konfliktu se zmiňovanými skupinami. (viz. graf č. 14)

Otázka č. 14: O kterou národnostní menšinu se jednalo?

Pokud většina dotazovaných v předchozím případě tvrdila, že neměla doposud konflikt s členy národnostní menšiny, je jasné, že v otázce č. 14, jak bude výsledek ovlivněn. Zde 47 osob, vyplňující dotazník neuvedla žádnou národnostní menšinu, se kterou by měla mít nějakou rozepru. V případě ale, že konflikt nastal, zvolili respondenti odpověď „romskou“. Tuto odpověď zvolilo 26 osob. Výsledky je možné vidět na grafu č. 15.

Otázka č. 15: Za jakým účelem, dle Vašeho mínění, migrují zástupci menšin do ČR? Můžete označit více odpovědí.

V případě zodpovězení této otázky si mohli respondenti vybrat více možností odpovědí. Podle veřejného mínění je Česká republika pro národnostní menšiny zajímavá z hlediska práce (58) a sociálního zabezpečení (55). Méně pravděpodobné je, že by do České republiky migrovaly menšiny z důvodů lepší zdravotní péče (7) nebo za účelem sňatku (3). Viz. graf č. 16.

Otázka č. 16 a 17: Považujete pobyt národnostních menšin jako přítěž pro české občany? Z jakého důvodu, podle Vašeho názoru, představují přítěž? Označte max. dvě odpovědi.

Z grafu č. 17 zcela jasně vyplývá, že pro většinu, 52 dotazovaných, představuje přítomnost národnostních menšin na území České republiky jistou přítěž a to zejména z důvodu nepřizpůsobivosti, jak uvádí graf. 19, ve kterém s tímto tvrzením souhlasí 39 dotazovaných. Dalším faktorem, který osoby vyplňující dotazník, přivádí na myšlenku, že národnostní menšiny jsou přítěží pro stát je zvýšená kriminalita, s čímž souhlasí 37 respondentů. Mezi nejčastější odpovědi patří i výhody, které stát sám těmto menšinám umožňuje. Výhodami máme na mysli zejména ty, které se týkají sociálního zabezpečení.

Tuto možnost zvolilo respondentů. V této otázce bylo opět možno zvolit více odpovědí. Odlišnosti můžeme najít ve věkové kategorii 31 a více. Odpověď „ne“ zvolilo 5 respondentů, což je patrné z grafu č. 18.

Otázka č. 18: Která menšina je dle Vašeho názoru nejproblematictější?

V dané otázce nepotřebovali respondenti příliš mnoho možností k tomu, aby odpověděli. 71 respondentů za nejproblematictější národnostní menšinu považují minoritu romskou. Pouze necelá 3 se přiklání k možnosti, že žádná národnostní menšina není problematická, jak uvádí graf č. 20

Otázka č. 19, 20, 21, 22:

Vyjádřete, jaké máte vztahy s romskou národnostní menšinou.

Vyjádřete, jaké máte vztahy se slovenskou národnostní menšinou.

Vyjádřete, jaké máte vztahy s ukrajinskou národnostní menšinou.

Vyjádřete, jaké máte vztahy s vietnamskou národnostní menšinou.

Následující komentář vyplývá z grafu č. 21, 22, 23 a 24, kde jsou vyjádřeny sympatie k jednotlivým národnostním menšinám. Z grafů je patrné, že vůbec nejhorší vztahy si pěstuje majoritní společnost s romskou minoritou. Jak již bylo popsáno výše, považuje ji také jako nejvíce problematickou. 25 respondentů odpovědělo, že má s menšinou vysloveně špatné vztahy. Naproti tomu s menšinou slovenskou má 37 respondentů dobré vztahy. Vztah k ukrajinské národnostní menšině je podle dotazovaných spíše neutrální (28) O poznání lépe vnímají Češi vietnamskou menšinu, se kterou udržuje spíše dobrý vztah 27 dotazovaných.

Otázka č. 23 a 24: Myslíte si, že by se zástupci národnostních menšin žijící dlouhodobě na území ČR měli přizpůsobovat většinové společnosti? Do jaké míry by se podle Vás měli přizpůsobovat?

V posledních dvou otázkách reagovala opět většina respondentů stejně. 67 dotazovaných si myslí, že by se menšiny dlouhodobě žijící na území státu měly přizpůsobovat majoritní společnosti. Myslí si, že by měly menšiny přizpůsobit hlavně jazykem. Je možné, že odkazují na jazykové bariéry mezi

nimi samotnými a například staršími zástupci vietnamské komunity. Tuto odpověď zvolilo 47 osob. Dotazovaní, ale zároveň nechtějí, aby menšiny přišli o svoje zvyky a tradice. V odpovědích se objevuje i názor, že by se tyto skupiny přizpůsobovat neměli. V absolutních číslech se jedná o dvě osoby. V obou případech se jedná o ženy. V otázce č. 24 si ale za svým názorem stojí už pouze jedna z nich. Viz. grafy č. 25 a 26.

7.5. Shrnutí

Na začátku výzkumu jsme si stanovili 4 hypotézy, které jsme se snažili během dotazníkového šetření potvrdit či nikoliv. Podle odpovědí, které nám poskytli respondenti, můžeme usoudit, že 2 z nich se nám povedlo potvrdit. Na základě šetření jsme zjistili, že muži mívají častěji konflikty s národnostní menšinou než ženy, tento fakt je potvrzen grafem č. 16. Skutečnost může být zapříčiněna tím, že ženy obecně jsou více sociálně adaptibilní než muži, a tudíž otevřenější ostatním menšinám. Konfliktům se proto vyhýbají.

Jako další potvrzenou hypotézu můžeme brát tu, která tvrdí, že na vesnici se bude vyskytovat méně zástupců národnostních menšin. Tuto skutečnost můžeme doložit výsledným grafem č. 13, kdy respondenti volící odpověď ano žijí ve městech. Obecně je také známo, že města bývají pro menšiny zajímavější z hlediska nabídky pracovních míst a příležitostí k bydlení. Města v současné době se vyznačují svou multikulturalitou.

Za nepotvrzenou hypotézu můžeme brát hypotézu č. 2, kdy větší podíl respondentů usoudil, že slovenské obyvatelstvo nepovažuje za národnostní menšinu. V tomto případě se jedná zejména o starší obyvatelstvo. Důvody tohoto úsudku, jak již bylo zmíněno výše, přisuzují tomu, že pro starší osoby je výskyt slovenského obyvatelstva na území ČR zcela běžná záležitost, vzhledem ke společné minulosti.

Poslední hypotézu se nám také nepodařilo potvrdit, vzhledem k tomu, že větší procento dotazovaných odpovídalo, že národnostní menšiny představují přítěž pro Českou republiku. Mezi hlavní důvody tohoto mínění

patří například nepřizpůsobivost zástupců jednotlivých menšin a zvýšená kriminalita.

8. Závěr

Multikulturalismus se začal výrazněji objevovat po 2. válce, kdy byla v mnoha státech vytvořena antirasistická politika. Mnohé země se staly tzv. imigrační oblastí. Tyto země nabízely například lepší zdravotnictví, lepší sociální zabezpečení a příležitosti na trhu práce. Z hlediska pracovních příležitostí představovala Česká republika imigrační oblast pro ukrajinské obyvatelstvo, které dojíždělo na území státu na dobu nezbytně nutnou. Svě rodiny opouštěli za účelem získání lepší práce a následného vydělání většího množství peněz, kterými zabezpečí rodinu.

Jednotlivé multikulturní politiky států se k národnostním menšinám staví jinak. Česká republika chce, aby zástupci menšin, měla stejná práva a povinnosti jako domácí obyvatelé. Tímto ustanovením chce předcházet možnému nařčení z diskriminace a rasismu.

Na území České republiky je dle neoficiálních odhadů nejvíce zastoupena minorita romská. Další nejpočetnější skupinou je národnost slovenská. Na třetí pozici můžeme stavět menšinu vietnamskou. Nesmíme ovšem zapomínat ani na menšiny německou a například polskou. Všechny tyto menšiny se mohou na území českého státu sdružovat ve svých organizacích, které mají za úkol pozvedávat kulturu dané minority. Tyto organizace menšinám zajišťují společenský a kulturní život, pořádají festivaly, sportovní utkání a další.

V mé bakalářské práci jsem se soustředovala na národnostní menšiny, které se vyskytují na území České republiky.

Pro zpracování teoretické části jsem použila odbornou literaturu, která se danou problematikou zabývá. Na začátku práce jsem se pokusila vysvětlit základní pojmy, které se přímo vážou k danému tématu, pro lepší představu a porozumění obsahu bakalářské práce.

V následujících kapitolách jsem se zaměřila na historický vývoj České republiky se zaměřením na život národnostní menšin v jednotlivých obdobích, kde jsem se zabývala převážně způsobem života těchto minorit, jejich kulturním životem a vůbec celkovým působením na území státu. Dále mě zajímal přístup státu k těmto menšinám a to zejména v oblasti práv pro

zástupce minoritních skupin.

V kapitole, která se věnuje současné situaci na území České republiky, jsem svou práci založila také na statistických datech, které dokládají oficiální počty zástupců národnostních menšin ve státě. Zajímala jsem se hlavně o začlenění do majoritní společnosti. Zajímal mě jejich společenský a kulturní život.

V praktické části jsem využila kvantitativního výzkumu, který byl založen na dotazníkovém šetření. V něm jsem se soustředila zejména na pohled majoritní většiny ve vztahu k menšinám. Snažila jsem se získat informace o tom, jak často se většina setkává se zástupci národnostní menšiny a jak jednotlivé skupiny vnímá, zda k nim chovají dobré vztahy, či nikoliv. Ze čtyř stanovených hypotéz byly potvrzeny dvě. Výzkumnou část jsem doložila množstvím grafů a tabulek, které jsou uloženy v příloze práce.

Dle mého názoru není soužití s lidmi jiné kultury jednoduché vzhledem k jistým odlišnostem, protože každá menšina vyznává jiné hodnoty, nese si s sebou vlastní tradice a zvyky. Myslím si, že by se každý z nás měl alespoň pokusit o pochopení způsobu života jednotlivých menšin, tak aby nedocházelo ke střetům, které mohou být vyhrocené v nepříjemné konflikty.

9. Seznam zdrojů

Literatura:

BALVIN, J. a L. KWADRANS. Situation of Roma Minority in Czech, Hungary, Poland and Slovakia. Wrocław: Foundation of Social Interaction Prom, 2010. ISBN 978-83-928354-6-2.

BARŠA, Pavel. Politická teorie multikulturalismu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-85959-47-X.

KAJANOVÁ, A. Multikulturní výchova (vzdělávání). In: Sociální práce s etnickými a menšinovými skupinami: Etnické, marginální a rizikové skupiny. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2009. ISBN 978-80-7394-181-9.

KNEJP, J. Romologie - vývoj, postavení a problémy "nové" vědecké disciplíny v České republice. In: Mluvme o Romech. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009. ISBN 978-90-7368-708.

KOCOUREK, J. Vietnamci v současné ČR. In: S vietnamskými dětmi na českých školách. Jinočany: H&H, 2006.

MATOUŠEK, O. Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.

MRÁZ, Jan. K niektorým otázkám multikultúrnej výchovy, komunikácie, identity a kultúrnej integrácie v rámci európskeho procesu. In: Identita ve vztahu k národnostním menšinám. Praha: Komise Rady hl. m. Prahy pro oblast národnostních menšin, 2006. ISBN 80-903727-0-8.

ŘÍČAN, P. S Romy žít budeme - jde o to jak. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-250-5.

ŠATAVA, Leoš. Národnostní menšiny v Evropě. Praha: Ivo Železný, nakladatelství a vydavatelství, spol. s.r.o., 1994. ISBN 80-7116-375-9.

ŠIŠKOVÁ, T. Menšiny a migranti: my a oni v multikulturní společnosti 21. století. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

VACKOVÁ A KOL. Zdravotně sociální aspekty života imigrantů v České republice. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-514-5.

Diplomová práce:

KOSOŤÁ, Zuzana. Multikulturalismus jako dťsledek globalizace. Brno, 2009. Diplomov práce. Masarykova univerzita v BrnĚ.

Internetov zdroje:

Pojmy - Etnocentrismus. Www.varianty.cz [online]. 2008 [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.varianty.cz/index.php?id=20¬ion=5>

Pojmy - Etnikum. Www.varianty.cz [online]. 2008 [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.varianty.cz/index.php?id=20¬ion=4>

Slovncek pojmť - Migrace. Www.epolis.cz [online]. 2008 [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.epolis.cz/page.php?location=&menu=first&id=28&idNotion=6>

Terminologick slovník. Www.mvcr.cz [online]. 2010 [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

Terminologick slovník. Www.mvcr.cz [online]. 2010 [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

Národnostní menšiny za 1. republiky. In: Www.mzv.cz [online]. 2012 [cit. 2013-07-01]. Dostupné z: www.mzv.cz/file/637455/NAR_MENS_MONOGR_20_stran.pdf

Národnostní menšiny za 1. republiky. In: Www.mzv.cz [online]. 2012 [cit. 2013-07-01]. Dostupné z: www.mzv.cz/file/637455/NAR_MENS_MONOGR_20_stran.pdf

SvĚdectví odsunu (25): Vyhnání Āechť v roce 1938. In: Www.i-noviny.cz [online]. 2008 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.i-noviny.cz/svedectvi-odsunu-25-vyhnaní-cechu-v-roce-1938-20428>

Vysídlení Sudet na základĚ dekretť prezidenta republiky Edvarda Beneše. In: Www.valka.cz [online]. 2012 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_14778.html

Upevňování komunistického reťimu (1948 – 1953). In: Www.edejiny.cz [online]. 2008 [cit. 2013-06-02]. Dostupné z: <http://www.edejiny.cz/upevnovani-komunistickeho-rezimu-1948---1953/>

Historie Romť na ťzem Āesk republiky. In: Romove.radio.cz [online]. 2002 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://romove.radio.cz/cz/clanek/18785>

Āesk republika v Schengenu. In: www.mvcr.cz [online]. 2010 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ceska-republika-v->

[schengenu.aspx](#)

Národnostní menšiny v České republice. In: osobnostnirozvojpedagoga.cz [online]. 2011 [cit. 2013-06-07]. Dostupné z: <http://osobnostnirozvojpedagoga.cz/moduly/m1/2-1-narodnostni-mensiny-v-ceske-republice.html>

Slovenská národnost na území ČR. In: www.czso.cz [online]. 2012 [cit. 2013-06-07]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/slovenska_narodnost

Slovenská národnostní menšina. In: www.vlada.cz [online]. 2006 [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/slovenska-narodnostni-mensina-16157/>

Slovenské školství v ČR. In: www.radio.cz [online]. 2001 [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/slovenske-skolstvi-v-cr>

Ukrajinská národnostní menšina. In: www.vlada.cz [online]. 2006 [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/ukrajinska-narodnostni-mensina-16159>

Ukrajinská média v České republice. In: Migraceonline.cz [online]. 2009 [cit. 2013-06-11]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/ukrajinska-media-v-ceske-republice>

Česko-polská nenávisť aneb záhadná bitva o Těšínsko. In: Idnes.cz [online]. 2010 [cit. 2013-06-08]. Dostupné z: http://cestovani.idnes.cz/cesko-polska-nenavist-aneb-zahadna-bitva-o-tesinsko-fxh-/pocescu.aspx?c=A100225_182228_igcechy_hig

Polská národnostní menšina. In: www.vlada.cz [online]. 2006 [cit. 2013-06-11]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/polska-narodnostni-mensina-16124/>

Polské národnostní školství. In: Verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz [online]. 2013 [cit. 2013-07-01]. Dostupné z: <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/polske-narodnostni-skolstvi-9665/>

Současné postavení národní menšiny v ČR. In: Tolerance.cz [online]. 2001 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.tolerance.cz/cesky/panel2000/paper09.htm>

Současné postavení národní menšiny v ČR. In: Tolerance.cz [online]. 2001 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z:

<http://www.tolerance.cz/cesky/panel2000/paper09.htm>

Německá národnostní menšina. In: www.vlada.cz [online]. 2006 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/nemecka-narodnostni-mensina-16122/>

Politický rozměr požadavků německé menšiny v České republice. In: [cepsr.cz](http://www.cepsr.cz) [online]. 2004 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=201>

Romská národnostní menšina. In: www.vlada.cz [online]. 2006 [cit. 2013-06-11]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/romska-narodnostni-mensina-16149/>

Vietnamci v ČR. In: [Www.socioweb.cz](http://www.socioweb.cz) [online]. 2005 [cit. 2013-07-01]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=199&lst=108>

Vietnamská menšina v ČR chce být státem uznávanou. In: [Www.ceskatelevize.cz](http://www.ceskatelevize.cz) [online]. 2012 [cit. 2013-07-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/172692-vietnamska-mensina-v-cr-chce-byt-statem-uznavanou/>

Vietnamci v České republice - současnost. In: [Www.varianty.cz](http://www.varianty.cz) [online]. 2002 [cit. 2013-07-01]. Dostupné z: www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly/b05cizinci/01/08.pdf

Vietnamská menšina v ČR chce být státem uznávanou. In: [Www.ceskatelevize.cz](http://www.ceskatelevize.cz) [online]. 2012 [cit. 2013-07-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/172692-vietnamska-mensina-v-cr-chce-byt-statem-uznavanou/>

Vietnamský tisk v ČR. In: [Www.migraceonline.cz](http://www.migraceonline.cz) [online]. 2009 [cit. 2013-07-01]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/vietnamsky-tisk-v-cr>

10. Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Rozdělení podle národností a krajů

Tabulka č. 2: Všechny odpovědi z dotazníkového šetření

11. Seznam grafů

Graf č. 1: Vaše pohlaví?

Graf č. 2: Váš věk?

Graf č. 3: Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Graf č. 4: Vaše místo bydliště?

Graf č. 5: Považujete slovenské obyvatelstvo jako národnostní menšinu na území ČR?

Graf č. 6: Setkali jste se ve Vašem životě se zástupcem nějaké národnostní menšiny?

Graf č. 7: Setkáváte se s některou národnostní menšinou častěji?

Graf č. 8: Jak často k tomuto setkání dochází?

Graf č. 9: O jakou menšinu se jedná? Můžete zvolit více odpovědí.

Graf č. 10: Máte ponětí, která menšina je v ČR nejvíce zastoupena?

Graf č. 11: Vyskytuje se některá národnostní menšina v blízkosti Vašeho bydliště?

Graf č. 12: O kterou národnostní menšinu se jedná? Vyberte tu, která je podle Vás zastoupena nejvíce.

Graf č. 13: Měl/a jste Vy osobně někdy konflikt se členem (členy) národnostní menšiny?

Graf č. 14: Měl/a jste Vy osobně někdy konflikt se členem (členy) národnostní menšiny? - muži

Graf č. 15: O kterou národnostní menšinu se jednalo?

Graf č. 16: Za jakým účelem, dle Vašeho mínění, migrují zástupci menšin do ČR? Můžete označit více odpovědí

Graf č. 17: Považujete pobyt národnostních menšin jako přítěž pro české občany?

Graf č. 18: jakého důvodu, podle Vašeho názoru, představují přítěž? Můžete označit více odpovědí.

Graf č. 19: jakého důvodu, podle Vašeho názoru, představují přítěž? Můžete označit více odpovědí. – 31 a více

Graf č. 20: Která menšina je dle Vašeho názoru nejproblematictější?

Graf č. 21: Vyjádřete, jaké máte vztahy s romskou národnostní menšinou.

Graf č. 22: Vyjádřete, jaké máte vztahy se slovenskou národnostní menšinou

Graf č. 23: Vyjádřete, jaké máte vztahy s ukrajinskou národnostní menšinou.

Graf č. 24: Vyjádřete, jaké máte vztahy s vietnamskou národnostní menšinou.

Graf č. 25: Myslíte si, že by se zástupci národnostních menšin žijící dlouhodobě na území ČR měli přizpůsobovat většinové společnosti?

Graf č. 26: Do jaké míry by se podle Vás měli přizpůsobovat?

12. Přílohy

V této kapitole by měly být přiloženy 2 tabulky. Jedna je vyobrazena níže. Druhou jsem pro její velikost umístila na CD, které je přiloženo k práci.

12. 1. Tabulka č. 1: Obyvatelstvo podle národností a krajů

	Obyvatelstvo celkem	Z toho menšina					
		slovenská	polská	německá	romská	ukrajinská	vietnamská
ČR celkem k 26. 3. 2011	10 436 560	147 152	39 096	18 658	5 135	53 253	29 660
z toho kraje:							
Hlavní město Praha	1 268 796	23 089	1 721	1 264	368	21 316	6 313
Středočeský kraj	1 289 211	17 474	1 898	822	388	7 512	2 693
Jihočeský kraj	628 336	6 602	358	700	269	2 150	1 441
Plzeňský kraj	570 401	7 982	511	1 096	216	3 460	2 676
Karlovarský kraj	295 595	7 217	253	4 431	213	1 376	3 597
Ústecký kraj	808 961	12 033	1 100	4 203	1 247	2 882	4 194
Liberecký kraj	432 439	6 053	1 363	1 774	295	2 567	1 108
Královéhradecký kraj	547 916	5 638	1 260	1 269	337	2 078	893
Pardubický kraj	511 627	4 789	621	288	175	1 621	819
Kraj Vysočina	505 565	2 989	194	204	131	1 103	547
Jihomoravský kraj	1 163 508	14 106	772	453	309	4 989	2 401
Olomoucký kraj	628 427	7 306	587	865	363	961	588
Zlínský kraj	579 944	5 806	320	134	133	565	490
Moravskoslezský kraj	1 205 834	26 068	28 138	1 155	691	673	1 900

Zdroj: © Český statistický úřad, Veřejná databáze

12. 2. Dotazník

Dobrý den,
jmenuji se Tereza Zuntová a jsem studentkou 3. ročníku pedagogické fakulty Jihočeské univerzity.

Před sebou máte dotazník, který se stane součástí praktické výzkumné části mé bakalářské práce. Cílem dotazníku je poodhalit postoje majoritní většiny k soužití s národnostními menšinami na území ČR.

Tento dotazník je naprosto anonymní, věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

Předem Vám děkuji za ochotu.

Vaše pohlaví?

- Muž
- Žena

Váš věk?

- Méně než 20
- 21 - 30
- 31 - 40
- 41 - 50
- 51 a více

Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Střední bez maturity
- Střední s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

Vaše místo bydliště?

- Vesnice
- Město

Považujete slovenské obyvatelstvo jako národnostní menšinu na území ČR?

- Ano
- Ne
- Nevím

Setkali jste se ve Vašem životě se zástupcem nějaké národnostní menšiny?

- Ano
- Ne
- Nevím

Setkáváte se s některou národnostní menšinou častěji?

- Ano
- Ne
- Nevím

Jak často k tomuto setkání dochází?

- Denně
- Několikrát týdně
- Několikrát za měsíc
- Nedochází

O jakou menšinu se jedná? Můžete zvolit více odpovědí.

- Romskou
- Slovenskou
- Ukrajinskou
- Vietnamskou

- Jinou
- Žádnou

Máte poněti, která menšina je v ČR nejvíce zastoupena?

- Romská
- Slovenská
- Ukrajinská
- Vietnamská
- Jiná
- Nevím

Vyskytuje se některá národnostní menšina v blízkosti Vašeho bydliště?

- Ano
- Ne
- Nevím

O kterou národnostní menšinu se jedná? Vyberte tu, která je podle Vás zastoupena nejvíce.

- Romskou
- Slovenskou
- Ukrajinskou
- Vietnamskou
- Jinou
- Žádnou

Měl/a jste Vy osobně někdy konflikt se členem (členy) národnostní menšiny?

- Ano
- Ne
- Nevím

O kterou národnostní menšinu se jednalo?

- Romskou
- Slovenskou
- Ukrajinskou
- Vietnamskou
- Jinou
- Žádnou

Za jakým účelem, dle Vašeho mínění, migrují zástupci menšin do ČR? Můžete označit více odpovědí.

- Práce
- Studium
- Lepší zdravotnictví
- Lepší sociální podmínky
- Sňatek
- Jiný účel
- Nevím

Považujete pobyt národnostní menšin jako přítěž pro české občany?

- Ano
- Ne
- Nevím

Z jakého důvodu, podle Vašeho názoru, představují přítěž? Můžete označit více odpovědí.

- Zvýšená kriminalita
- Nepřizpůsobivost
- Konkurenceschopnost na trhu práce
- Výhody ze strany státu
- Jiný důvod
- Nemyslím si, že představují přítěž

Která menšina je dle Vašeho názoru nejproblematičtější?

- Romská
- Slovenská
- Ukrajinská
- Vietnamská
- Jiná
- Žádná

Vyjádřete, jaké máte vztahy s romskou národnostní menšinou.

- Dobré
- spíše dobré
- neutrální
- spíše špatné
- špatné

Vyjádřete, jaké máte vztahy se slovenskou národnostní menšinou.

- Dobré
- spíše dobré
- neutrální
- spíše špatné
- špatné

Vyjádřete, jaké máte vztahy s ukrajinskou národnostní menšinou.

- Dobré
- spíše dobré
- neutrální
- spíše špatné

- špatné

Vyjádřete, jaké máte vztahy s ukrajinskou národnostní menšinou.

- Dobré
- spíše dobré
- neutrální
- spíše špatné
- špatné

Myslíte si, že by se zástupci národnostních menšin žijící dlouhodobě na území ČR měli přizpůsobovat většinové společnosti?

- Ano
- Ne
- Nevím

Do jaké míry by se podle Vás měli přizpůsobovat?

- Zcela
- Přizpůsobit se jazykem, ale nechat si své tradice a zvyky
- Nepřizpůsobovat se vůbec
- Nevím

12. 3. Graf č. 1

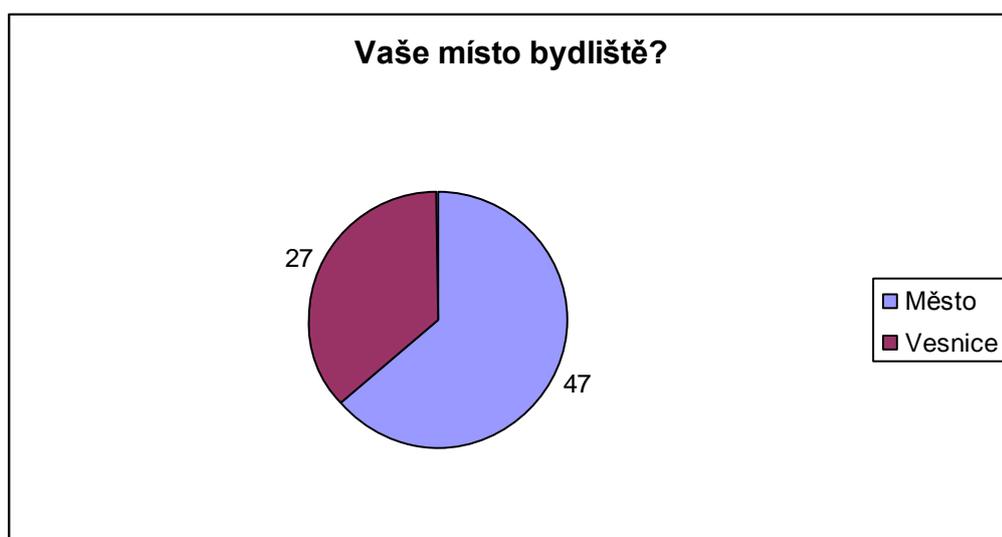
12. 4. Graf č. 2

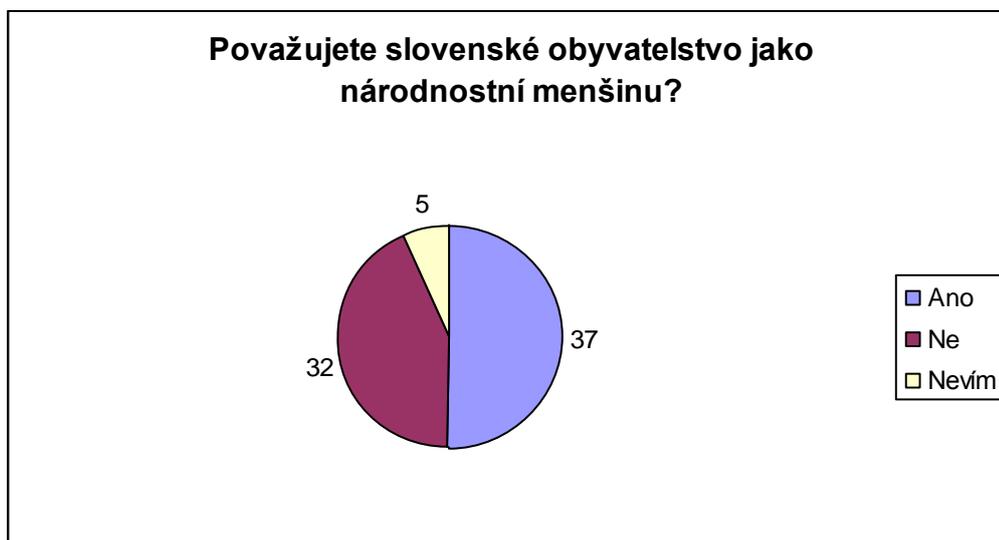
12. 5. Graf č. 3

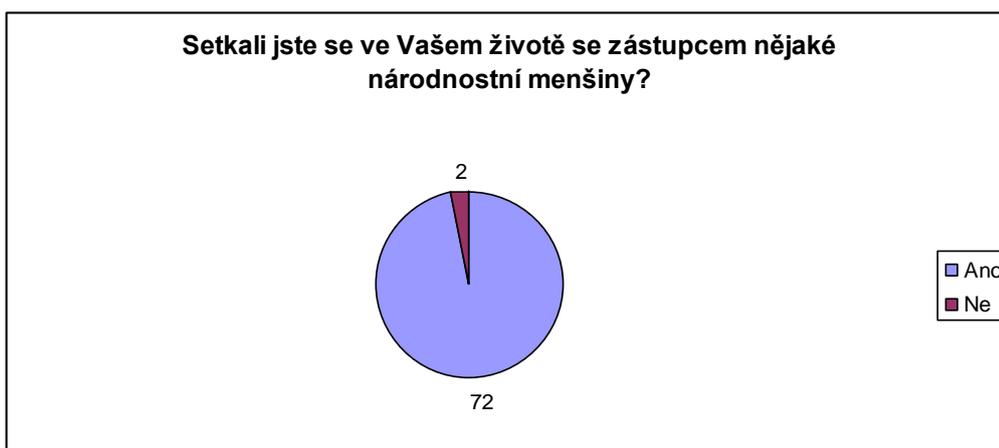
12. 6. Graf č. 4

12. 7. Graf č. 5

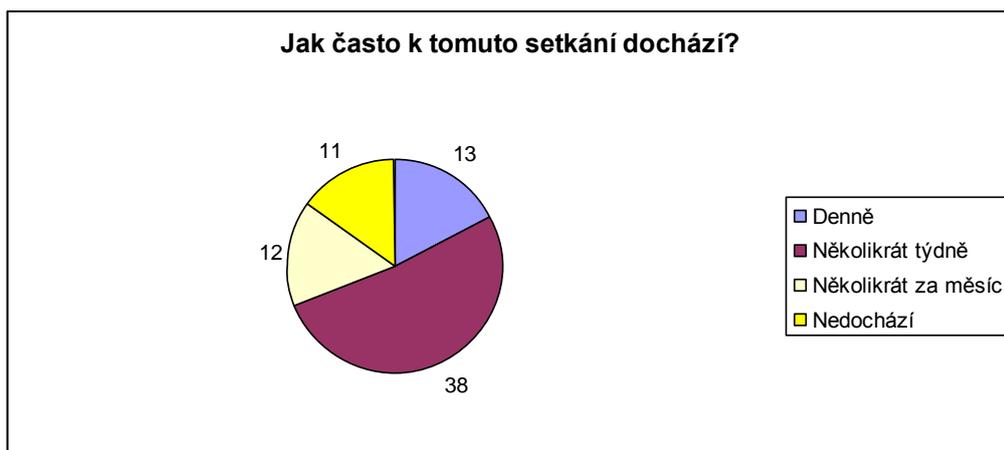
12. 8. Graf č. 6

12. 9. Graf č. 7

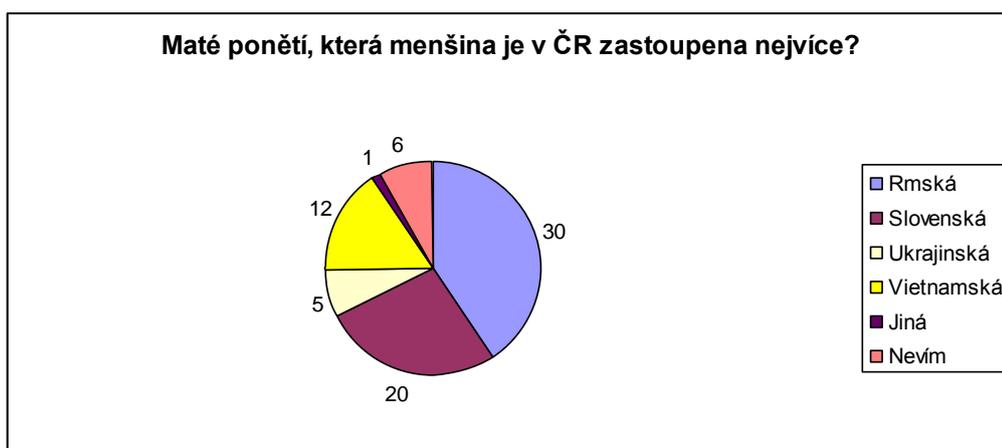
12. 10. Graf č. 8

12. 11. Graf č. 9

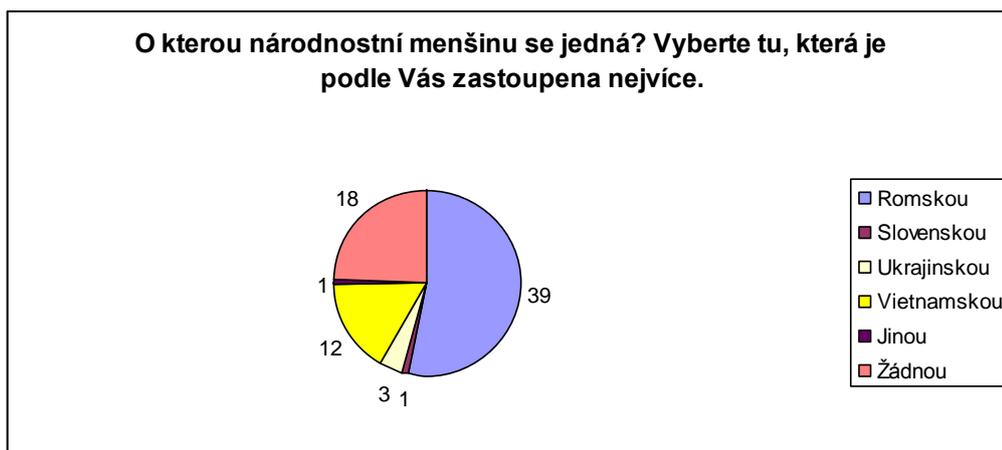
12. 12. Graf č. 10

12. 13. Graf č. 11

12. 14. Graf č. 12

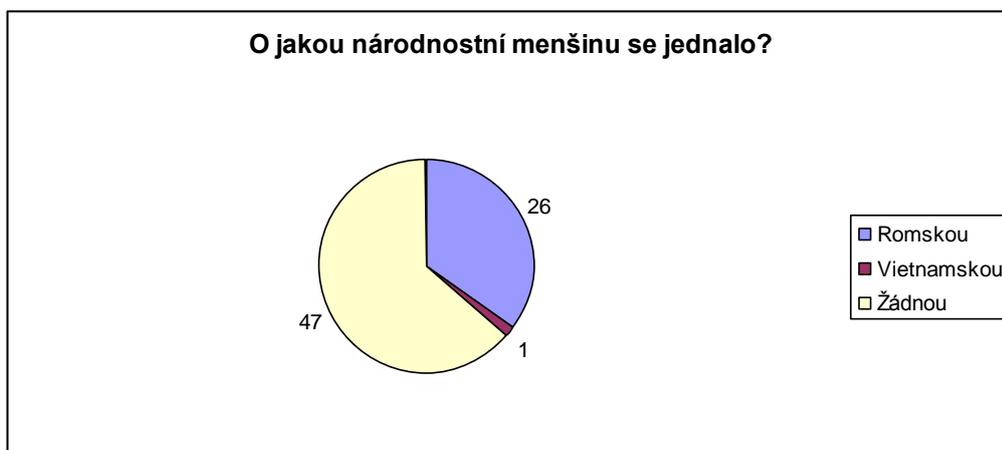
12. 15. Graf č. 13

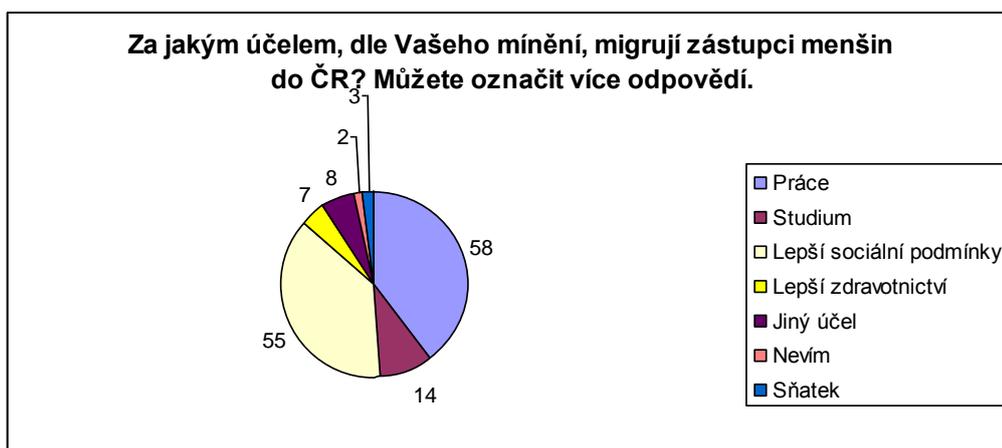
12. 16. Graf č. 14

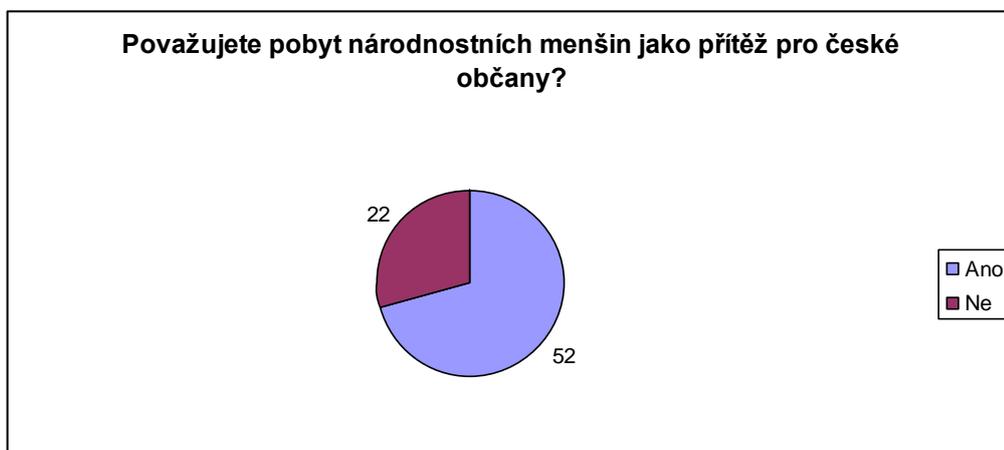
12. 17. Graf č. 15

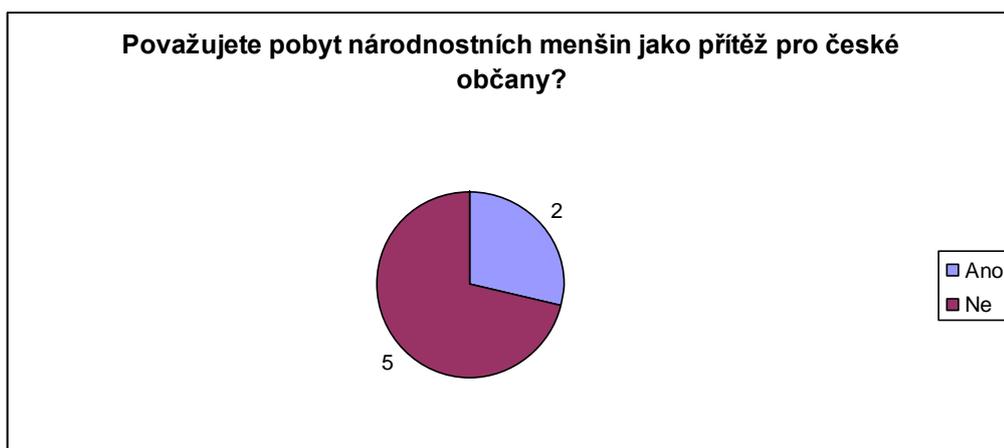
12. 18. Graf č. 16

12. 19. Graf č. 17

12. 20. Graf č. 18

12. 21. Graf č. 19

12. 22. Graf č. 20

12. 23. Graf č. 21

12. 24. Graf č. 22

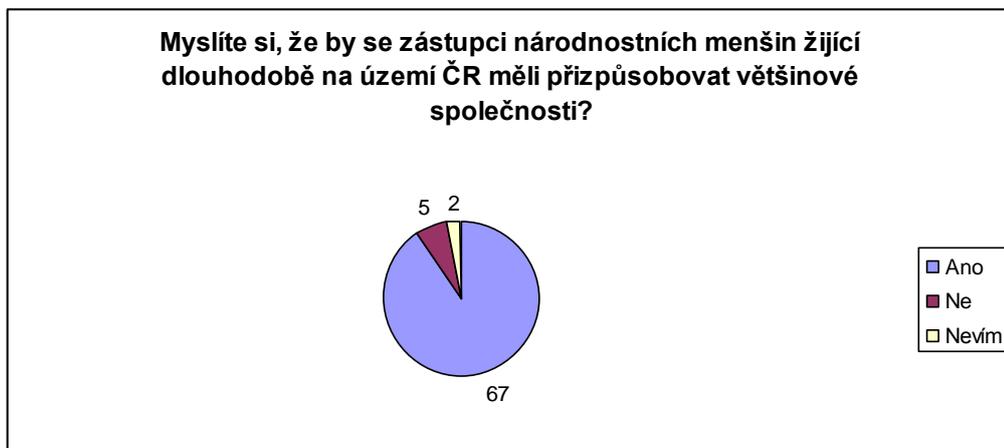
12. 25. Graf č. 23

12. 26. Graf č. 24

12. 27. Graf č. 25

12. 28. Graf č. 26

